

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

Významné osobnosti dějin bezpečnostních sborů do roku 1945

**JUDr. Emil Martinec – První odborový přednosta ministerstva
financí a organizátor celní služby**

Bakalářská práce

Important figures in the history of the security forces until 1945

JUDr. Emil Martinec - First head of department of the Ministry of Finance
and the eminent organizer of customs service

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Bc. Petr Stein

AUTOR PRÁCE

Michael Vavruša

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Králíkách, dne 06.03.2023

Michael Vavruša

Poděkování

Rád bych poděkoval panu Mgr. Bc. Petru Steinovi za odborné vedení práce a cenné rady a připomínky, které mi pomohly sepsat tuto práci. Především pak děkuji panu Jiřímu Panušovi - emeritnímu celnímu inspektorovi, za jeho energický přístup a poskytnutí mnoha cenných materiálů a rad. Děkuji také panu Ing. Bc. Richardu M. Sichovi z Východočeského památníku celnictví v Králíkách. Jmenovitě dále děkuji pánům Mgr. Zbyňkovi Přibylovi, Ing. Blahoslavu Novotnému, Bohumilu Brandejsovi, Petrovi Tupcovi a mjr. Bc. Zdeňkovi Čejkovi, bez kterých by tato práce rovněž těžko vznikala. V neposlední řadě pak děkuji své rodině, především své matce a přítelkyni a dalším blízkým, za podporu a shovívavost nejen v průběhu zpracování této bakalářské práce, ale i napříč celým studiem.

Anotace

Předmětem této bakalářské práce je rekonstrukce života (biografické zpracování) významné osobnosti celnictví, pana JUDr. Emila Martince, odborového přednosty ministerstva financí a významného organizátora celní služby. V práci jsou shrnuty nejdůležitější etapy života jmenovaného od raného dětství, přes studijní a profesní léta až ke sklonku života. Účelem práce je rozšíření historického poznání o významné osobnosti z dějin celnictví a prezentace této osobnosti prostřednictvím bakalářské práce širší veřejnosti.

Klíčová slova

celní správa * celní služba * ministerstvo financí * Emil Martinec * celní zákon * finanční stráž * bakalářská práce * celnictví * biografie

Annotation

Thema in subject of this bachelor work is the life reconstruction (biography) of the important person of customs, Mr. JUDr. Emil Martinec, head of department of the Ministry of Finance and the eminent organizer of customs service. In this work it is summarization of the most important stages from the life of the named, from his early childhood, through studies and professional years to the end of his life. Purpose of this work is the expansion of the historical knowledge and the acquaintance with the important member of customs service.

Keywords

customs * customsservice * Ministry of Finance * Emil Martinec * customs law * financial guard * bachelorwork * customs work * biography

Obsah

1.	Úvod.....	6
2.	Historie celnictví	8
3.	Rodné město, rodina.....	10
3.1.	Rodiště.....	10
3.2.	Rodinné kořeny.....	12
3.3.	Důvody emigrace rodiny do USA.....	16
4.	Studia.....	17
4.1.	Vysokoškolské studium.....	19
5.	Nástup do celní služby a začátek kariéry	22
6.	Vzestup kariéry	24
6.1.	Působení v Brně	24
6.2.	Služba v období I. světové války.....	27
7.	Vrchol kariéry	31
7.1.	ůsobení v Praze	31
7.2.	Martincův celní zákon	34
7.2.1.	Dobová kritika Martincova celního zákona.....	39
7.3.	Spoluautorství prvního Československého celního sazebníku	40
8.	Další Martincova práce – funkce v devizové komisi a Československé obilní společnosti	43
9.	Odchod do výslužby.....	45
10.	Martinec – spravedlivý kolega, ale nebezpečný protivník	46
11.	Po skončení služební kariéry	48
11.1.	Život na odpočinku	48
11.2.	Konec života	49
11.3.	Rodina Emila Martince	50
12.	Vzpomínky a pocty.....	53
13.	Závěr.....	54
	Seznam použité literatury.....	56
	Přílohy práce	62

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem zvolil rekonstrukci života (biografické zpracování) významné osobnosti celnictví, pana JUDr. Emila Martince, odborového přednosty ministerstva financí a významného organizátora celní služby. V práci jsou shrnuty nejdůležitější etapy života jmenovaného od raného dětství, přes studijní a profesní léta až ke sklonku života.

Žiji v pohraničním městečku Králíky, kde je umístěné Douane muzeum - Východočeský památník celnictví. V tomto muzeu je mimo jiné expozice, věnovaná JUDr. Emilu Martincovi. Měl jsem zájem o něm zjistit více informací, neboť mne zajímá historie a proto jsem oslovil pana Jiřího Panuše, emeritního celního inspektora a kurátora muzea. Pan Jiří Panuš mi ochotně poskytl ústní i písemné informace o místním celnictví a o JUDr. Emilu Martincovi, jehož osobnost mne velmi zaujala. Proto je život a kariéra JUDr. Emila Martince tématem mé bakalářské práce.

Cílem této práce je rozšířit historické poznání a shromáždit a ve vzájemných souvislostech interpretovat informace o JUDr. Emilu Martincovi, obsažené v pramenech již publikovaných a pramenech nepublikovaných. Touto interpretací pak dospět k více celistvému popisu života a kariéry JUDr. Emila Martince, jakožto významného příslušníka celnictví.

Tuto bakalářskou práci lze označit jako historiografickou. Práce předkládaná k obhajobě není výzkumná, ale deskriptivní. K prezentaci zjištěných poznatků byla použita narativní metoda, respektive narativní postup. Jazykový styl historiografické narace tradičně kolísá mezi rigidním odborným jazykovým slohem a slohem využívaným v literárních (uměleckých) dílech.

Historiografie (z řeckého historia = zvidání; grafo = píši) – též *historická věda, dějepisectví* -, je pojem používaný v českém jazyce ve třech významech:

1. historická věda jako celek, resp. soubor historických věd.
2. výsledky historického poznání, jež jsou fixovány písemnou formou.
3. zkrácené pojmenování specifické historické disciplíny, dějin dějepisectví.

Třetí použití pojmu je považováno za logicky i kategoriálně nekorektní. Termín historiografie byl poprvé použit v 16. století, kdy byl *F. Gucciardin* označen za historiografa Florencie. Jako historická věda, resp. věda o dějinách je způsobem poznávání minulého i současného vývoje lidské společnosti. Jedná se o produkt

evropské kultury. Jako taková se *h.* zrodila v 5. století. př. n. l. v antickém Řecku.¹

Počátek moderní historiografie se většinou klade někdy do první poloviny 19. století; jednoznačně jej však nelze stanovit. Dějepisectví se vyvíjelo sledem erozí, jeho vývoj nesměřoval přímočaře k dnešnímu stavu historického poznání. Dva pojmy pomáhají moderní dějepisectví definovat – profesionalizace a institucionalizace. Dějepisectví se stávalo moderním, když historické zkoumání nabývalo podoby specifické odborné činnosti, jež si vytváří vlastní nástroje analýzy i syntézy. Od poloviny 19. století už neměl právo nazývat se historikem kdokoliv, kdo sepisoval práce s historickými tématy, nýbrž pouze školený profesionál, pro nějž se historie stala zaměstnáním a který chtěl poznávat dějiny, 'jak se skutečně staly'. K tomu získával podmínky na speciálních pracovištích, ať jimi byly univerzity, archívy nebo muzea.

Jako základní stavební kámen svého poznání stanovili historici fakta, jež získávali z pramenů prostřednictvím kritického zkoumání. Metoda historické práce se v druhé polovině 19. století vytříbila do takové míry, že si historie oprávněně začala činit nárok na status vědy, po vzoru nauk přírodních a exaktních.²

V práci je tedy použita historická metoda, jejíž součástí je heuristika, kritika pramene, interpretace a publikace výsledků.³

Ke zpracování bakalářské práce byla využita rozmanitá pramenná základna. Do ní spadaly prameny publikované (monografie a další odborné texty, dobový tisk). Mezi využití nepublikované prameny lze zařadit prameny institucionální povahy, zpravidla uložené v archívech. Ale spadají sem i prameny neinstitucionální povahy (sepsané paměti, korespondence), stejně jako prameny orální (ústní sdělení a e-mailové korespondence).

---

¹ Definice historiografie [online] [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Historiografie>

² ŘEPA, Milan. Dějinná paměť Moravy na prahu moderní doby (Moravské dějepisectví v 1. polovině 19. století), HLAVAČKA, Milan, Antonie MARÉS a Magdaléna POKORNÁ et alii. Praha: Historický ústav, 2011. ISBN 978-80-7286-186-6.

³ STORCHOVÁ, Lucie a kolektiv. Koncepty a dějiny. Proměny pojmů v současné historické vědě Praha: Scriptorium, 2014. ISBN. 978-80-87271-87-2.

2. Historie celnictví

Celnictví patří k jednomu z nejstarších povolání, které kdy člověk vykonával. Zároveň se jedná o celoživotní povolání JUDr. Emila Martince, o kterém tato práce životopisně pojednává. Je tedy na místě zmínit alespoň stručnou historii tohoto řemesla.

Clo lze považovat za jednu z prvních daní. Již ve starověku bylo spojováno se zahraničním obchodem a obchod patří k jednomu z nejstarších mezilidských artiklů vůbec. V praxi bylo clo, jakožto „veřejná dávka, jež se platí za zboží, když překročí určité území“⁴, užíváno již ve starověku. S největší pravděpodobností sloužila první cla rovněž jako mýta a byla hrazena jako poplatek za udržování cest, mostů, brodů, průplavů, přístavů a k zajištění ochranného doprovodu na cestách. S původem celnictví se můžeme setkat i v bibli. V Novém zákoně, v evangeliu sv. Matouše se píše o pohoštění Krista v domě celníka Matouše. Než se tedy stal apoštolem, byl sv. Matouš celníkem. Sv. Matouš je mimochodem patronem celníků.⁵ Bibličtí celníci byli původně výběřčími cla v provincii Judea v tehdejší Římě.⁶ Jejich „horlivá“ služba a loajálnost k nenáviděnému koloniálnímu režimu vedla ke špatné pověsti celnictví a k opovrhování židovskou komunitou. Ve středověku začala být společnost k celníkům evidentně shovívavější. V císařském kapitularu Karla Velikého (r. 805) se společné postavení celníků vyrovnalo vysokým úřadům např. lovců, starosty, děkana nebo sokolníka. V císařově kapitularu je také uvedena důležitá funkce celníků jako dozorců při stavbách mostů a cest.

Za nejstarší celní řád pro celní a obchodní styky s Byzantskou a Východofranskou říší na českém území lze považovat „Inquisicio de theloneis Raffelstettensis“ (Šetření o clech a obchodu), nebo též tzv. „raffelsttetenský status“ (r. 903-906?), upravující obchod se Slovany na Dunaji.⁷ Ke zmíněným obchodním stykům v Podunají sloužily komunikace, které přechodem hranic do

---

⁴ Definice slova „clo“. OTTO, Jan a kol. Ottův slovník naučný, díl 5. Praha: Paseka, 1997. ISBN 80-7185-102-7.

⁵ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7 - str. 7

⁶ Celnisprava.cz - Celní správa České republiky: Z historie celníků na území dnešní ČR, prezentace [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/historie.ppt>.

⁷ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7 - str. 8

českého vnitrozemí vedly do významnějších společenských center. V Boleslavově zakládací listině břevnovského kláštera (r. 993) jsou zmíněny nejstarší celnice v Čechách (tzv. zemské brány), tedy v Domažlicích, Kralupech, Chlumci, Trstěnicích, Litoměřicích a Ústí nad Labem. Nelze opomenout ani nejznámější a nejstarší pražskou celnici, Týnský Dvůr – tzv. Ungelt. S vybranými cly následně disponovali vládci ve prospěch nejvýznamnějších tehdejších aglomerací, zejména klášterů. Středověká celní organizace tedy nebyla na území českého království řízenou státní hospodářskou politikou, zejména kvůli neexistenci územní (celní) hranice a sjednocené správě veškerých cel a mýt. Výběr cel byl vázán k určeným místům ve vnitrozemí, nikoliv výhradně k hranici státu jako v novověkých dějinách.⁸

Následně, v novověké historii, bylo nastoleno důsledné uplatňování celního regálu, např. Boleslavem II., Přemyslem Otakarem I., Janem Lucemburským. Karlem IV atd. - Postupné omezování soukromých cel, scelování celního území a povinné odvody cel ze zboží, které přestupovalo hranice. To vedlo k nastolení svrchovaného práva panovníka vybírat poplatky ve prospěch státu a bylo předvojem pro dnešní moderní celnictví. Cla v režii státní moci navíc již nesledovala jen přímé zisky, ale měla ochranný a v některých případech i prohibiční charakter.⁹

S nástupem průmyslové revoluce nahrazuje v druhé polovině 19. století v Rakousku-Uhersku feudální celní správu správa státní, odpovídající požadavkům rozvíjející se průmyslové výroby. Byly vybudovány nové orgány monarchie, ministerstva. Celní úřad byl zařazen do rezortu ministerstva financí. Pro jednotlivé země Rakouska-Uherska vznikla zemská ředitelství. Agendu výběru cel vykonávaly okresní důchodkové úřady, později přeměněné na finanční ředitelství, řídicí celní úřady i finanční stráž.¹⁰

Konec 19. století však můžeme považovat – vzhledem k tématu této práce – za stěžejní. Po absolvování Karlovy univerzity, roku 1895, nastupuje do

---

⁸ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7 - str. 9

⁹ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7 - str. 10,11

¹⁰ Celnisprava.cz - Celní správa České republiky: Z historie celníků na území dnešní ČR, prezentace [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/historie.ppt>.

služeb Okresního finančního ředitelství v Uherském Hradišti JUDr. Emil Martinec.

Tímto krokem začala kariéra jedné z prvních významných osobností novodobých a prvorepublikových dějin celnictví. Jeho značným přispěním zároveň počíná formování pilířů moderního celnictví, jaké známe dnes. Tato práce budiž alespoň malou připomínkou nemalé osobnosti.

3. Rodné město, rodina

3.1. Rodiště

Ve východních Čechách se na rozhraní mezi Orlickým podhůřím a Polabskou nížinou nachází město Horní Jelení. Spadá do pardubického okresu a jeho nejbližšími sousedy jsou Holice, Vysoké Mýto, Borohrádek a Choceň. Svou polohou uprostřed lesů Třebechovické pánve láká město ke sportu i rekreaci a už v době první republiky bylo doporučováno pro své téměř „lázeňské ovzduší“. Město dostalo název podle hojného výskytu jelenů v oblasti. V minulosti bylo Jelení součástí litického panství. Hrad Litice se poprvé připomíná v roce 1304, kdy ho Půta z Potštejna, příslušník rodu Drslaviců, postoupil králi Václavovi II. V současné době se ve městě, skýtajícím kolem 2000 obyvatel, nachází mateřská i základní škola. Nejvýznamnější kulturní památkou města je Kostel Nejsvětější Trojice, postavený v letech 1600-1602.¹¹

Ve východní části města (směrem na obec Rousínov) se v Sokolově ulici nachází dům s číslem popisným 698. U tohoto domu stojí stodola, postavená v roce 1925 u bývalého vodního mlýna - Horního mlýna - který měl číslo popisné 38. Tento mlýn byl umístěn u rybníka, který byl dříve na starých mapách pojmenován Svážka. Níže pod ním se nachází rybník, kdysi zvaný Hájek. V současnosti jsou rybníky známější pod jmény Horní rybník a Dolní rybník. Oba byly vybudovány na přelomu 15 a 16. století, v době, kdy vlastnil litické panství Vilém z Pernštejna. Mlýny, jež stály u obou rybníků, byly postaveny vrchností, kterou byl rod Bubnů z Litic, vlastníci velkostatek Doudleby - Jelení.

---

¹¹ Hornijeleni.cz - Historie města Horní Jelení [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.hornijeleni.cz/o-meste>

Horní rybník (dřívějším názvem Svážka) je však v současnosti vypuštěný. Místo je zarostlé náletovými dřevinami a vegetací a zdroj, nedaleký pramen, je sveden struhou do Dolního rybníku. Patrné jsou pouze půdní reliéfy přehrady a místa, kde byl náhon k mlýnskému kolu.¹² Horní mlýn, s tehdejší číselnou popisnou 38, si jako první známý nájemce pronajal v roce 1697 Jan Divíšek, jenž byl dříve mlynářem v Pecním mlýně (bývalém mlýně na rybníku Pecák v obci Rousínov). V roce 1712 koupil mlýn od urozeného pána Antonína Hynka, hraběte z Bubna a z Litic, Fridrich Divíšek. Dalšími majiteli byli v roce 1732 František Siegl, v roce 1770 Jan Siegl a v roce 1798 František Siegl. Dcera Františka Siegla, pojmenovaná po otci Františka, se v roce 1835 provdala za Jana Martince, učitele z Horního Jelení a kolem roku 1850 se stali majiteli mlýna. Jan Martinec se stal mlynářem. Z manželství se narodili synové Jan, Antonín a Josef. Antonín Martinec se stal knihkupcem v Turnově. Josef Martinec se oženil s Marií Holoubkovou a stal právníkem a notářem v Kostelci nad Orlicí. Z jejich manželství se narodila dcera Marie, jejíž muž, Karel Liebscher, se stal ministerským radou c. k. zemského finančního ředitelství č. XIII v Praze. Dále měli syna Antonína, který se stal doktorem medicíny a syna Zdenka, který se stal tajemníkem ministerstva železnic.¹³

Jan Martinec mladší se v roce 1864 oženil s Marií Víšovou, dcerou Františka Víši, měšťana z Chocně a Petronilly Víšové, rozené Kaňkové z Vrbice u Kostelce nad Orlicí a v roce 1864 se majiteli mlýna stali Jan a Marie Martincovi.¹⁴ Dne 21. ledna 1869 se manželům Janovi a Marii Martincovým, jako třetí potomek v pořadí, narodil syn Emil, a to ve zmíněném mlýně s číselnou popisnou 38.

Dne 7. října roku 1870, mlýn vyhořel. V dobovém periodiku *Národní listy* byl dne 10. října 1870 uveden titulek: „- *Oheň. Dne 7. t. m. v noci vyhořel v Horním Jelení mlýn p. Jana Martince. Škoda jest značná*“.¹⁵ V roce 1884 mlýn

---

¹² AUTOR PRÁCE - Osobní návštěva místa rodiště JUDr. Emila Martince v Horním Jelení

¹³ Rodokmen, sestavený synem JUDr. Emila Martince, Ing. Emilem Martincem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

¹⁴ NOVOTNÝ, Blahoslav. Kronikář města Horní Jelení. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 19.01.2023

¹⁵ *Národní listy*. Článek o požáru mlýna [online]. 1870, roč. 10. [cit. 28.02.2023]. ISSN 1214-1240. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:f26cf81d-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:6b36a48b-435f-11dd-b505-00145e5790ea>

nabídl Jan Martinec v periodiku Národní Listy – jak je uvedeno – „*za příčinou rodinných poměrů*“, k prodeji.¹⁶ V roce 1887 koupil mlýn od rodiny Martincových Václav Špaček se svou chotí. V roce 1914 se stal vlastníkem mlýna František Valach s rodinou – od té doby lokalitu někteří místní nazývají „Valachův Mlýn“. Františku Valachovi bylo v roce 1940 schváleno, aby vodní kolo nahradil Bánkiho turbínou.¹⁷ V období Protektorátu byl vydán zákaz mletí a po roce 1948 práce ve mlýně zcela skončila.¹⁸

3.2. Rodinné kořeny

Otec Emila Martince, Jan Martinec, se narodil 6. srpna 1839 v Horním Jelení. Roku 1864 se oženil s Marií Víšovou, narozenou v březnu 1846 v Chocni, a stal se mlynářem v Horním Jelení. Z manželství se narodilo deset dětí, dvě zemřely ve velmi raném věku.

Emil Martinec, celým jménem Emil Antonín Martinec, se narodil dne 21. ledna 1869, manželům Janovi Martincovi a Marii Martincové, rozené Víšové, v mlýně, tehdejší číslu popisném 38. Pocházel z deseti dětí a narodil se jako třetí potomek v pořadí. V rodném a křestním listu diecése královéhradecké bylo uvedeno, že se dne 21. ledna 1869 narodil z lože manželského Emil Antonín Martinec, náboženství římsko-katolického. Křest provedl Jan Vavřínek – kaplan. Kmotrem dítěti byl František Kapoun – městský lékař v Horním Jelení¹⁹ a

---

¹⁶ Národní listy. Článek o prodeji mlýna [online]. 1884, roč. 24. [cit. 28.02.2023]. ISSN 1214-1240. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:fa3ddb36-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:823d4361-435f-11dd-b505-00145e5790ea>

¹⁷Bánkiho turbína je jednoduchá rovnotlaká vodní turbína. Zvláštností je, že lopatky oběžného kola jsou obtékány ve dvou směrech, což zvyšuje jednak účinnost ale zejména samočisticí schopnost. Vynalezl ji Donát Bánki, maďarský strojní inženýr, v roce 1917. Dodnes se používá v malých vodních elektrárnách. – zdroj: Mve.energetika.cz - Bánkiho turbína [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné online z: <https://mve.energetika.cz/primotlaketurbiny/banki.htm>

¹⁸Jelenské listy. Článek Historické mlýny na Jelení. 2015, roč. 10, str. 8 [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.hornijeleni.cz/jelenske-listy-2015>

¹⁹ Pozn.: Není přesně určeno, zdali druhé jméno dostane dítě po kmotrovi. V dřívějších dobách dávali druhé jméno katoličtí rodiče svému dítěti po světcí, který jim byl nějakým způsobem blízký. V případě Emila Martince se tedy jednalo o sv. Antonína – patrona cestujících, zamilovaných a ztracených věcí – LACHMANOVÁ, Kateřina. Svatý Antonín Paduánský [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.antoninek.cz/clanek.php?id=411> a Farnostsalvator.cz - Akademická farnost Praha: Křest dětí [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.farnostsalvator.cz/bohosluzby-a-svatosti/krest-deti>

svědkem byla Františka Kyselová – žena řezníka z Malé Čermné. Při porodu byla přítomna Marie Petrnková z Horního Jelení – porodní asistentka.²⁰

Emil Martinec měl pět sester – Františku, Josefu, Marii, Růženu, Miladu a čtyři bratry - Josefa, Antonína²¹, Antonína a Jindřicha.

Dva sourozenci zemřeli zanedlouho po svém narození. Dne 23. července 1865 se narodila sestra Františka. Zemřela dne 16. března 1866. Následně se narodila sestra Josefa. V pořadí třetím narozeným byl právě Emil. Následoval bratr Josef a sestra Marie. Dne 30. dubna 1875 se narodil bratr Antonín. Zemřel dne 3. prosince 1875. Po něm se narodil další bratr, pojmenovaný stejně jako jeho zemřelý sourozenec, Antonín. Následovalo narození Růženy, Milady a nakonec Jindřicha.

V roce 1894 Jan Martinec emigroval se svou manželkou a dětmi Jindřichem, Miladou a Růženu do Spojených států amerických, kde se usídlili v Chicagu. Zde si nechal říkat John. Jan Martinec zemřel dne 25. září 1902 po dlouhé nemoci ve věku 63 let a byl pochován na Bohemian Cemetery (českém hřbitově) ve městě Reed Township, v okrese Will. Jeho manželka, Marie Martincová, zemřela 24. ledna 1917 ve věku 70 let.

Josefa se narodila dne 7. února 1867. Později se přesunula do Prahy, kde si v Kbelích otevřela obchod. V době vysokoškolských studií u ní Emil Martinec přebýval. Poté se Josefa přesunula do Vídně, kde si rovněž otevřela obchod. Seznámila se zde s vojenským zbrojířem, Arnoštem Florianim, vdovcem, rozeným Italem, pocházejícím s jižních Tyrol, který měl z předešlého manželství dvě děti. Josefa se za Florianiho provdala a spolu se přestěhovali do Stockerau v dolních Rakousích, města vzdáleného 25 kilometrů od Vídně. Jeden z Florianiho synů, Erny, zde již chodil do školy. Erny měl bratra jménem Rico.²² Datum smrti Josefy a Arnošta Floriani není z dostupných pramenů známé.

---

²⁰ Rodný a křestní list Emila Martince, vydaný na žádost z farního úřadu v Horním Jelení dne 18. července 1839 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

²¹ Pozn.: Nejedná se o chybu. Viz vysvětlení v dalším odstavci.

²² Zřejmě Ernest a Ricard. Informace vychází z vypracovaného rodokmenu Ing. Emila Martince, syna JUDr. Emila Martince. Z textu nelze vyloučit, že měla Josefa Martincová s Arnoštem Florianim více dětí. Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince a Státní oblastní archiv Zámorsk, sbírka matrik Východočeského kraje - Farní úřad v Horním Jelení - Matrika narozených od roku 1862 do roku 1889 - sign. 4392.

Sestra Marie se narodila 1. listopadu roku 1872. Seznámila se s Němcem Albertem Frederickem Klothem a v roce 1884 s ním jako první z rodiny Martincových emigrovala do Spojených států amerických, kde se usídlili ve městě Chicago ve státě Illinois, konkrétně v okrese Cook.²³ V lednu 1895 se Marie za Alberta Fredericka Klotha provdala a ten se ve Státech stal povozníkem, tedy řidičem koňského povozu. Z manželství Marie a Alberta se narodily dcery Elizabeth a Ethel a synové Walter a Emil. Není známo, kdy Marie Klothová zemřela. Albert Frederick Kloth zemřel 3. března 1938 ve věku 64 let.

Bratr Josef se narodil 15. října 1870. Do Spojených států amerických emigroval jako druhý, 3 roky po Marii, v roce 1888. Ve Spojených státech amerických se usadil rovněž v Chicagu a se stal obchodníkem. Nechával si říkat Joseph. Otevřel si v ulici Kedzie avenue, jedné z hlavních severně - jižních ulic dobře prosperující velkoobchod a maloobchod s železářským zbožím a nábytkem, s nářadím a přibory, rozhlasovými stanicemi, kamny, koberci, barvami, sklem, oleji a mlynářskými a továrními potřebami, kde později zaměstnával i své syny.²⁴ V roce 1894 se v Chicagu oženil s Marií Faucek, dcerou Henryho Faucek a spolu měli syny Josefa, Emila, George, Ottu a dceru Marii. Jeho žena Marie zemřela již v roce 1906. Josef Martinec se pak po roce 1921 podruhé oženil s Josefínou Kasíkovou, rozenou Novou, původně ze Zbirohu v Plzeňském kraji. Josef Martinec zemřel dne 17. srpna 1947 ve věku 76 let. Poslední rozloučení proběhlo dne 20. srpna 1947. Byl členem Lože Praha číslo 231 I.O.O.F. (Independent Order of Odd Fellows – Nezávislého řádu podivínů), Lože Bohemia číslo 943 A.F. & A.M. (Ancient Free and Accepted Mason – Starověkých svobodných a akceptovaných zednářů – odnože Freemason - Svobodných zednářů), organizace Low Twelve, Sokola Chicago a

---

²³ Chicago bylo jedním z amerických měst, kde byla a dodnes je zastoupena velká komunita české, resp. československé menšiny. Především v oblasti Canal street a Blue Island avenue. Později v oblastech Cookcounty, Cicero a Berwyn city, nebo proslulé Cermak street, pojmenované po tehdejší velmi oblíbeném starostovi Chicaga, Antonínu Josefu Čermákovi, který byl českého původu, zdroj: NEKVASILOVÁ, Adéla - Chicagoland: Česká stopa v USA [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/lide-a-zeme-amerika/112764/chicagoland-ceska-stopa-v-usa.html>.

²⁴ J. MARTINEC & SONS – Plakát v pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

České Besedy. Pohřbený je na Českém Národním hřbitově (Bohemian National cemetery) v Chicagu, v okrese Cook. Josefína Kasíková zemřela v roce 1953.

Bratr Antonín se narodil 14. srpna 1877. Byl pojmenován stejně jako jeho bratr, který zesnul před jeho narozením. Do Spojených států amerických emigroval jako třetí v pořadí, v roce 1891. Nechal si říkat Anton a usídlil se v Chicagu. Později se zde seznámil s Emmou Gollovou, s kterou se roku 1899 oženil. Stal se farmářem. Z manželství se narodil syn Anton. Není známo, kdy Emma Martincová zemřela. Antonín Martinec zemřel dne 17. září 1935 ve věku 58 let.

Bratr Jindřich se narodil 10. září 1884. V té době bylo jeho otci Janovi již 45 let. Matce Marii bylo 38 let. Nechal si říkat Henry a pracoval v obuvnické továrně. V roce 1909 se v Chicagu oženil s Marií Soper, narozenou v roce 1890. V roce 1910 se Jindřichovi a Marii narodila dcera, která zemřela hned po narození a není známo její jméno. V roce 1911 se narodil syn Henry. Tento ale v témže roce rovněž zemřel. Na konci roku 1911 se narodil tolik vytoužený zdravý syn William. Poté se v roce 1913 bez komplikací narodil další syn, pojmenovaný po otci Henry. V roce 1918 se narodil syn Edmer, který v témže roce rovněž zemřel. Posledním synem byl v roce 1925 Robert. Ten zemřel ve věku dvaceti let během druhé světové války, když narukoval do armády a byl zabit při obléhání Německa v roce 1945. Jindřich Martinec zemřel 25. prosince 1967 ve věku 83 let. Marie Soper zemřela v roce 1971 ve věku 81 let.²⁵

Sestra Růžena se narodila 18. srpna 1879. V roce 1894 emigrovala s rodiči a sourozenci do Spojených států amerických, do Chicaga. Nechala si říkat Rose a později se seznámila s Josefem Frankem Petrželkou a dne 6. srpna 1910 se za něj provdala. Josef Frank Petrželka byl profesí tesař a stavitel. Spolu se ženou Růženu vychoval dceru Rose Marii, syna Josepha a syna Charlese George. Není známo, kdy Růžena Petrželková zemřela. Josef Frank Petrželka zemřel 2. července 1927 ve věku 43 let.²⁶

---

²⁵ Vypracovaný rodokmen od Ing. Emila Martince, syna JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

²⁶ Familysearch.org - Online databáze rodokmenů - rodokmenová větev rodiny Martincových, která se přestěhovala do Chicaga [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.familysearch.org/tree/person/about/L696-7PQ>

Sestra Milada se narodila 8. listopadu 1881. Do Spojených států amerických emigrovala s rodiči a sourozenci v roce 1894. Nechala si říkat Millie nebo Mildred a později se seznámila s Jaroslavem Kratochvílem, za kterého se v roce 1902 provdala. Manželství ale nebylo šťastné. To zřejmě tušil i otec Milady, Jan Martinec, neboť jí nechtěl – jak se svěřuje v dopise svému bratrovi Josefu Martincovi – poskytnout finance na svatbu. Z manželství se narodil syn Jindřich a dcera Jindřiška. S dětmi žila Milada u své matky, Marie Martincové a chodila do zaměstnání, zatímco Marie Martincová se starala o děti. Dne 29. května 1914 se Milada Kratochvílová vrátila ve večerních hodinách ze zaměstnání. Kolem dvanácté hodiny se jí udělalo nevolno. Když se její stav horšil, bylo posláno pro lékaře. Lékařská pomoc však přišla příliš pozdě a Milada Kratochvílová zemřela v časných ranních hodinách dne 30. května 1914. Vzhledem k tomu, že nebyla před smrtí lékařsky vyšetřena, byla provedena pitva. Lékař následně konstatoval, že smrt byla způsobena srdeční chorobou, zaviněnou revmatismem. Miladě Kratochvílové bylo 33 let.²⁷

3.3. Důvody emigrace rodiny do USA

Emil začal nejdříve navštěvovat obecnou školu v Horním Jelení. Mlýn v době Emilovy školní docházky vyhořel podruhé. Radost rodině nepřidala ani velká povodeň, která Horní Jelení postihla v roce 1880. A právě při ní pravděpodobně došlo k poškození některých zařízení mlýna.

Právě v důsledku těchto událostí se v roce 1884 rozhodla sestra Emila Martince Marie emigrovat do Spojených států amerických. Rodina již neměla potřebné finanční prostředky na rekonstrukci mlýna a bylo rozhodnuto o jeho prodeji. Ten se uskutečnil v již zmiňovaném roce 1887. Není zcela jasné, kde rodina v době prodeje mlýna přebývala. V roce 1888 emigroval do Spojených států i bratr Josef. V roce 1891 jej následoval bratr Antonín. V roce 1894 již Jan a Marie Martincovi shromáždili potřebné finanční prostředky na cestu do přístavního města Hamburku a na lodní lístek. Do Spojených států amerických

---

²⁷ Z osobní pozůstalosti JUDr. Emila Martince. Vystřihnutý článek z neznámých novin z roku 1914, pojednávající o smrti Milady Kratochvílové – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince a Familysearch.org - Online databáze rodokmenů - rodokmenová větev rodiny Martincových, která se přestěhovala do Chicaga [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.familysearch.org/tree/person/about/L696-7PQ>

za zbytkem rodiny emigrovali spolu se synem Jindřichem a dcerami Růženou a Miladou v roce 1894.

Motivace k emigraci jednotlivých Čechů byly v průběhu 19. století různé. Obecně se však jednalo především o důvody ekonomické, neboť v té době bylo na trhu práce dostupných jen málo pracovních míst. Zároveň docházelo v některých oblastech k přelidnění, což mohl být další důvod k emigraci. K nejmasovějšímu vystěhování docházelo v letech 1848 až 1914. K tomu, aby mohl člověk emigrovat, bylo potřebné podat žádost o vystěhovalectví k okresnímu hejtmanství. Dále musel daný jedinec absolvovat náročnou cestu lodí přes Atlantický oceán, vyplouvající většinou právě z přístavního města Hamburku, ale i z jiných evropských přístavních měst. Ve své době se nejednalo o pohodlnou cestu, pokud měl člověk nedostatek finančních prostředků. Lodě byly často velmi špinavé a přeplněné. Mořské nemoci a epidemie nebyly výjimkou. Docházelo často i k obětem na životech. Dosáhnutím cíle, tedy Spojených států amerických, však pro mnohé začal nový, většinou lepší život.²⁸

Jak je z výše uvedeného textu patrné, na území Rakouska-Uherska tedy zůstala pouze dcera Josefa,²⁹ která se přestěhovala k Vídni a syn Emil, který zůstal „doma“, čili na českém území.

4. Studia

Mladého Emila Martince si kolem roku 1880 do své péče převzal jeho strýc, bratr Emilova otce Josef Martinec. Tento byl notářem a právníkem a bydlel v Kostelci nad Orlicí.

Emil Martinec v Kostelci nad Orlicí absolvoval v letech 1880 až 1881 jeden rok studia v první třídě měšťanské školy. Ve výročním vysvědčení byl v jednotlivých učebních předmětech hodnocen většinou velmi dobře. Následně byl přijat ke studiu Gymnázia ve Vysokém Mýtě.³⁰

---

²⁸ KŘÍŽOVÁ PROCHÁZKOVÁ, Lenka, Jaroslav KŘÍŽ. Střípky z českého Chicaga. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2721-4

²⁹ Státní oblastní archiv Zámrska, sbírka matrik Východočeského kraje - Farní úřad v Horním Jelení - Matrika narozených od roku 1862 do roku 1889 - sign. 4392.

³⁰ BRANDEJS, Bohumil. Emeritní celní rada a předseda Východočeského klubu celních veteránů, sestavitel rodokmenu rodiny Martincových. [e-mailová korespondence]. Králíky, 20. až 24.01.2023 a výroční vysvědčení Emila Martince z Měšťanské školy v Kostelci n. Orlicí z let

Studium prvního ročníku gymnázia ve Vysokém Mýtě zahájil Emil Martinec v roce 1881. V té době ještě výuka probíhala v provizorním prostředí, neboť budova gymnázia ještě nebyla postavena. Dvě učebny a sborovna se nacházely v měšťanské škole. Nová budova byla otevřena teprve v roce 1882.³¹ Martinec byl nadaný student. Ze školní dokumentace vyplývá, že kromě prvního ročníku prospěl s vyznamenáním. V prvním až třetím ročníku mu byl třídním učitelem Karel Křemen, jehož hlavními vyučovacími předměty byly latina, čeština, dějepis a zeměpis. Ve čtvrtém až osmém ročníku byl třídním učitelem Václav Sládek, který vyučoval latinu, češtinu, řečtinu a němčinu.

Emil Martinec tedy absolvoval všech osm ročníků gymnázia. Studium bylo zakončeno maturitní zkouškou. Můžeme konstatovat, že ji absolvoval úspěšně. Například v náboženství či latinském jazyce byl hodnocen chvalitebně. V řeckém jazyce pak dokonce výborně.³² V seznamu aprobovaných abiturientů z let 1888 až 1889 je Emil Martinec označený jako „dospělý s vyznamenáním“³³. Jako jeho budoucí zaměření je zde uvedeno „lékařství“.^{34,35} Emil Martinec se však po úspěšném absolvování gymnázia rozhodl jít studovat práva na právní fakultu Karlo - Ferdinandovy univerzity v Praze. Proč změnil své zaměření a rozhodl se jít studovat práva, není známo. Lze se však domnívat, že na změnu jeho rozhodnutí mohl mít vliv jeho strýc, Josef Martinec, který byl sám, jakožto notář, právně vzdělaný a mohl mu tak poskytnout cenné rady a materiály k úspěšnému absolvování studia.

1880-1881 - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

³¹ Webové stránky Gymnázia VM – Gvmyto.edupage.org - Historie školy [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://gvmyto.edupage.org/a/z-historie>.

Pozn.: Škola byla zřízena usnesením obecního zastupitelstva Vysokého Mýta dne 20. července 1879. O stavbě nové budovy bylo rozhodnuto v roce 1880. Stavbu provedl mladý místní stavitel, Josef Drahoš, v novoklasicistním stylu za 180.000,- korun rakouských.

³² Maturitní vysvědčení JUDr. Emila Martince z roku 1889 – studium Gymnázia ve Vysokém Mýtě – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

³³ Paměti c. k. vyššího gymnasia – ve Vysokém Mýtě – za prvé čtvrtstoletí trvání jeho (od r. 1879 – 1904), sepsané Václavem Hospodkou, c. k. gymn. Ředitelem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

³⁴ PŘIBYL, Zbyněk. Pedagog a archivář Gymnázia ve Vysokém Mýtě. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 26.01.2023.

³⁵ Pozn.: Lepší a nadaní studenti většinou odcházeli studovat medicínu, nebo práva. Méně nadaní zaujímali pozice poštovních úředníků, nebo železničních zřízenců – viz paměti c. k. vyššího gymnázia.

4.1. Vysokoškolské studium

Po úspěšném absolvování osmi let studií Gymnázia ve Vysokém Mýtě se Emil Martinec rozhodl nastoupit studium práv na tehdejší Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze, tedy Karlově univerzitě. Ta nesla uvedený název od roku 1654 do roku 1882. Dne 28. února 1882 došlo k rozdělení na Českou Karlo - Ferdinandovu univerzitu a Německou Karlo - Ferdinandovu univerzitu. Česká univerzita se těšila větší oblibě posluchačů, o čemž svědčil i jejich vyšší počet oproti posluchačům německé univerzity. Takto rozdělená zůstala univerzita až do vzniku samostatného Československého státu v roce 1918.³⁶

Emil Martinec se rozhodl pro studium české Karlo - Ferdinandovy univerzity (Carolo Ferdinandae Bohemicae) a byl přijat dne 15. října 1889 na právnickou fakultu (facultatis juridic), sídlící v pražském Karolinu (Collegium Carolinum) ke studiu oboru Právo a politologie.³⁷ Ve výkazu o studiu (index lectionum) byl Emil Martinec (jak bylo zvykem) uveden jako Emilus Martinec. Na podzim roku 1889 tedy Emil Martinec nastoupil do prvního (zimního) semestru čtyřletého studia (absolvoval tedy čtyři zimní a čtyři letní semestry). Mezi vyučované předměty patřily například: Dějiny římského práva, filosofie, dějiny mocnářství rakouského, dějiny Uherska, principy a zásady římského procesního práva, nauka o soudním lékařství, dějiny českého práva, o pramenech práva církevního, soukromé právo německé, římské právo soukromé, církevní právo, rakouské právo trestní, rakouské právo občanské, rakouské právo dědické, rakouské právo hospodářské, rakouské právo veřejné, všeobecná účtověda, rakouské řízení trestní, finanční věda, řízení soudní, věda správní, směnečné a obchodní právo a další.

Pro zajímavost se podívejme, které významné osobnosti jej při jeho vysokoškolských studiích vzdělávaly a formovaly. Mezi významné vyučující Emila Martince patřili prof. JUDr. Leopold Heyrovský, rektor Univerzity Karlovy v letech 1908 až 1909 a otec prof. PhDr. Jaroslava Heyrovského DrSc., držitele Nobelovy ceny. Dále pak prof. JUDr. Josef Stupecký, rektor Univerzity Karlovy

---

³⁶ Dějiny univerzity Karlovy: stručný popis historie Karlovy univerzity v letech 1740 až 1918 [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Univerzity_Karlovy_\(1740–1918\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Univerzity_Karlovy_(1740–1918))

³⁷ Potvrzení o přijetí ke studiu – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

v letech 1900 až 1901 a děkan právnické fakulty. Prof. JUDr. Emila Otta, rektor Univerzity Karlovy v letech 1886 až 1887. Prof. MUDr. Václav Bělohradský, významný patolog a soudní znalec pro trestní a občanské právo. Prof. JUDr. Albín Bráf, český politik, právník a devatenáctý ministr orby Rakouska-Uherska. Prof. JUDr. František Storch, rektor Univerzity Karlovy v letech 1904 až 1905, přední představitel české trestněprávní vědy. Prof. JUDr. Antonín rytíř Randa, zakladatel moderní české civilistiky, čestný doktor univerzit v Bologni a Krakově, rektor Univerzity Karlovy v letech 1883 až 1884. Prof. JUDr. Matouš Talíř, poslanec českého zemského sněmu, poslanec říšské rady, rektor Karlovy Univerzity v letech 1889 až 1890, poslanec říšské rady a děkan právnické fakulty Univerzity Karlovy.³⁸

V rámci čtvrtého semestru, ve druhém ročníku, dne 9. října 1891 absolvoval Emil Martinec státní zkoušku z historie práva a jazyka českého, ze které byl jednohlasně prohlášen způsobilým. Bylo mu vystaveno Osvědčení o státní závěrečné zkoušce (Staatsprüfungszeugniss) a bylo mu tak umožněno postoupit do druhé poloviny studií.³⁹ Poslední - letní semestr absolvoval Emil Martinec v roce 1893.

Dne 1. října 1893 Emil Martinec nastoupil do prezenční vojenské služby. V Rakousku - Uhersku byla branná povinnost od roku 1866 pro všechny muže od 21 let do 42 let věku⁴⁰. Vzhledem ke stáří branců byla však služba rozdělena do věkových kategorií. Od 21 let do 24 let věku nastupoval branec prezenční tříletou vojenskou službu. Od 24 let do 30 let věku se jednalo o vojáky v záloze, kteří absolvovali 8týdenní výcvik, a poté byli v záloze 10 let. Od 30 let do 42 let věku se pak jednalo o zeměbrance a domobrance.⁴¹

---

³⁸ Z výkazu o studiu Emila Martince na České Karlo-Ferdinandově univerzitě z let 1889 ž 1895 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

³⁹ Z osvědčení o státní zkoušce Emila Martince z roku 1891 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁴⁰ Během války se toto rozmezí rozšířilo na období od 18 let až na 53 let věku, zdroj: Povinná služba v Rakousku-Uhersku [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://www.velkavalka.info/wiki/doku.php?id=mirova_sluzba#fn__4

⁴¹ Povinná služba v Rakousku-Uhersku [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://www.velkavalka.info/wiki/doku.php?id=mirova_sluzba#fn__4

Vzhledem k tomu, že bylo Emilu Martincovi stále ještě 24 let, byl rekrutován do prezenční vojenské služby. Ta vzhledem k jeho věku trvala 1 rok a skončila dne 30. září 1894.

Dne 22. prosince 1894 byl pak c. k. dekretem říšského Ministerstva války jmenován záložním kadetem – důstojnickým zástupcem v rakousko-uherské armádě v 18. Zeměbraneckém záložním pěším pluku.⁴²

Státní závěrečnou zkoušku následně Emil Martinec úspěšně vykonal dne 6. března 1895. Ve výkazu o studiu (ve studijním indexu) je uvedeno následující: „*Pan Martinec Emil prohlášen byl při juridicistní, oběma jazyky zemskými odbývané státní zkoušce všemi hlasy způsobilým. V Praze dne 6. března 1895.*“ Emilu Martinci bylo poté dne 16. července 1895 vystaveno Osvědčení o státní závěrečné zkoušce (Staatsprüfungszeugniss) číslo 4931, schválené c. k. zkušební komisí a byl mu vystaven vysokoškolský diplom. Od této chvíle směl Emil Martinec používat titul JUDr. (jurisutriusquedoctor)⁴³, tedy doktor práv.

Proč se následně Emil Martinec rozhodl nastoupit do služeb celní zprávy, není známo. V době studií se však v Praze nenacházela jen sestra Emila Martince, Josefa. Bydlela zde také jeho sestřenice, dcera Josefa Martince Marie, která se provdala za pozdějšího ministerského radu zemského finančního ředitelství v Praze, Karla Liebschera. Lze předpokládat, že to byl právě Karel Liebscher, který Emila Martince navedl ke službě u celní správy, neboť mu tak mohl poskytnout toliko cenné rady zkušeného celního úředníka do kariérních začátků.⁴⁴

---

⁴² Vyměřovací základ a výpočet výslužného – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁴³ Tedy doktor obojího práva (římského i kanonického). Podle některých zdrojů však lze zkratku rovněž vykládat, jako *jurisuniversidoctor*, tedy doktor veškerých práv. - zdroj: Doktor práv: vznik, udělování a historie titulu [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Doktor_práv

⁴⁴ Viz sestavený rodokmen rodiny Ing. Emilem Martincem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

5. Nástup do celní služby a začátek kariéry

Po úspěšném absolvování Karlo - Ferdinandovy univerzity v Praze a po obdržení Osvědčení o státní zkoušce dne 16. července 1895 byl JUDr. Emil Martinec velmi záhy, na vlastní žádost, dne 22. července 1895 přijat jako „absolvent studií práv“ c. k. zemským finančním ředitelstvím v Brně do celní služby v hodnosti FinanzConcepts Praktikant (Celní praktikant – čekatel) a byl odvelen na okresní finanční ředitelství v Uherském Hradišti (Ungelt Hradisch) v tzv. přípravné službě s platem 500 korun rakouských ročně. Místo a délku přípravné služby určoval služební funkcionář (v tomto případě zemské finanční ředitelství v Brně). Asi po půl roce, ne však déle než po dvou letech od nástupu, vykonával celní praktikant „nižší celní zkoušku“.⁴⁵ Jeho hlavní pracovní náplní byla v počátcích agenda se zaměřením na spotřební daně. Mezi nejmarkantnější spotřební daně, u nichž byl nejvyšší výnos z cla, lze v dané době zařadit například daň lihovou, daň z lisovaného droždí, daň pивní, daň cukerní, daň z minerálních (zejména petrolejových) olejů, daň z vína, daň z masa a konečně pachtovné z propachtované potravní daně na čáře (akcízu) a jiné příjmy z této daně.⁴⁶

Dne 12. prosince 1896 byl celnímu praktikantovi Emilu Martincovi, dekretem c. k. finančního zemského ředitelství v Brně zvýšen plat na 600 korun rakouských ročně.

JUDr. Emil Martinec vykonával služební zkoušku ve dnech 5. a 6. března 1897 v Brně. Dne 27. března 1897 byl vyrozuměn o jejím úspěšném splnění, hodnocením „*gutefähigkeiten*“, v překladu „*dobré schopnosti*“.

---

⁴⁵ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7 - str. 66

⁴⁶ NOVOTNÝ, Radovan - Daně před sto lety aneb Švejka by čekalo placení daně z velocipédu [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/dane-pred-sto-lety/>
Pozn.: Akcíz byla daň z dovozu zboží, převážně potravin, za tzv. „*potravní čáru*“ vytvářenou od 25. června 1829 na přístupových cestách okolo velkých uzavřených měst Rakouska-Uherska (Brno, Krakov, Linec, Lvov, Praha nebo Vídeň)

Dne 29. května 1897 tak byl povýšen do hodnosti FinanzConsipisten (Celní koncipient) s ročním platem 900 korun rakouských s příspěvkem 240 korun rakouských na živobytí a údržbu výstrojních součástí.⁴⁷

Následně byl JUDr. Emil Martinec dne 13. června 1897 v rámci svých vynikajících výsledků převelen na okresní finanční ředitelství do Brna, aby se zabýval činnostmi v oboru nepřímých daní.

Ve zmíněné době se JUDr. Emil Martinec již pravidelně stýkal s Annou Nekvasilovou, budoucí manželkou, se kterou se seznámil při večerních tanečních zábavách. Těchto zábav se účastnil, když bydlel při studiích v Praze u své sestry Josefy.⁴⁸ Anna Nekvasilová, celým jménem Anna Maria Nekvasilová, které téměř nikdo neřekl jinak než Anda, pocházela z rodiny bohatého kbelského statkáře a rolníka Karla Nekvasila.⁴⁹ Ten byl synem výměnkáře Josefa Nekvasila a Rosálie Nekvasilové, rozené Kubrové, dcery rolníka Jana Kubra z Dehtárů. Rodina sídlila na statku s číslem popisným 45 v tehdejších středočeských Kbelích.⁵⁰ Anna Nekvasilová se ve zmíněném čísle popisném narodila dne 23. května 1878. Porodní asistentkou byla Marie Mikšovská z Kbel. Křest, který proběhl dne 28. května 1878, provedl farář Šimon Bejvl. Kmotrou se stala Marie Nováková, manželka rolníka ze Satalic. Svědkem byl Václav Švehla, rolník ze Zelenče. Křestní a rodný list byl vystaven farním úřadem ve Vinoři u Prahy.⁵¹ Anna Nekvasilová měla 8 sourozenců. Jako dceři bohatého statkáře se jí dostalo řádného vzdělání. Uměla hrát skvěle na klavír a vždy dodržovala společenské dekorum.⁵²

---

⁴⁷ Jmenovací a povyšovací dekrety C. k. Zemského finančního ředitelství v Brně – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁴⁸ Z paměti Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁴⁹ Nespornou zajímavostí je, že bratr Karla Nekvasila, Václav měl dceru Annu. S touto se dne 31. července 1899 oženil JUDr. Přemysl Šámal, 1. vedoucí kanceláře prezidenta republiky T. G. Masaryka, účastník protirakouského a protinacistického odboje, nositel řádu T. G. Masaryka 1. třídy in memoriam – zdroj: rodokmen rodiny, sestavený Ing. Emilem Martincem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁵⁰ Později, roku 1968 se Kbely staly městskou částí hlavního města Prahy. Zdroj: Kbely a jejich historie, zdroj: Historie.praha19.cz - Historie pražských Kbel [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://historie.praha19.cz>

⁵¹ Křestní a rodný list Anny Nekvasilové - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁵² Z paměti Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

6. Vzestup kariéry

6.1. Působení v Brně

JUDr. Emil Martinec se s Annou Nekvasilovou rozhodli vstoupit do svazku manželského dne 4. února 1899. Prohlášky na dveřích chrámových⁵³ byly vystaveny v Brně v chrámu svaté Magdaleny ve dnech 6., 8., 15. ledna a v kostele Povýšení sv. Kříže ve Vinoři u Prahy ve dnech 22., 29. ledna a dne 2. února 1899. Sňatek se konal v kostele Povýšení sv. Kříže ve Vinoři u Prahy. Obřadem prováděl farář Šimon Bejvl (stejný farář, který křtil Annu po narození). Emilu Martincovi bylo v době konání svatby 30 let. Anně Nekvasilové bylo 20 let. Dle tehdejších zákonů byla tedy nezletilá,⁵⁴ a proto je v oddacím listu uvedena poznámka, že je dáno otcovské dovolení nezletilé nevěště. Emilu Martincovi svědčil u svatby jeho strýc Antonín Martinec, knihkupec v Turnově. Anně Nekvasilové byl za svědka Josef Honzík, c. k. berní inspektor ve Velkém Meziříčí. Oddací list byl vystaven úřadem duchovním ve Vinoři u Prahy dne 12. února 1899.⁵⁵

JUDr. Emil Martinec tou dobou přebýval v Brně. Vzhledem k tomu, že v Brně také vykonával celní službu, byli novomanželé rozhodnutí, že se sem přestěhují.

Rozhodnutí o tom, že budou novomanželé bydlet v Brně, podpořil i fakt, že byl Emil Martinec dne 1. května 1899 povýšen do hodnosti Finanzkommissär (finanční komisař) a přeložen na zemské finanční ředitelství v Brně. V IX. platové třídě mu náležel roční plat ve výši 1400 korun rakouských s ročním příspěvkem na činnost (obdobou příspěvku za vedení) ve výši 300 korun rakouských.⁵⁶ Hlavní pracovní oblastí se mu stala agenda v oblasti nepřímých daní a státních monopolů. V oblasti nepřímých daní se jednalo především o daně spotřební.

---

⁵³ Prohlášení snoubenců o tom, že se zasnoubili a kdy a kde dojde k jejich oddání.

⁵⁴ Od roku 1753 do roku 1919 byla hranice zletilosti nastavena na 24 let věku. Teprve až v roce 1950 byla hranice zletilosti snížena na dnešních 18 let věku. Zdroj: Zletilost: definice, historie, zletilost v České republice [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Zletilost>

⁵⁵ Oddací list Emila a Anny Martincových – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁵⁶ Jmenovací a povyšovací dekrety C. k. Zemského finančního ředitelství v Brně – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

V oblasti státních monopolů se jednalo především o privilegium státu vybírat daně a z tohoto privilegia vyplývající možnost jejich regulace.⁵⁷

Dne 1. ledna 1900 byl Emil Martinec v rámci své služby v záloze u rakousko-uherské armády povýšen do hodnosti Lieutenant (poručík) a zařazen k 14. Landwehr Infanterie Regimente Brünn (14. Zeměbraneckému pěšímu pluku v Brně).⁵⁸

Den poté, 2. ledna 1900, se v jednu hodinu ráno Emilu a Anně Martincovým narodil v Brně v d'Elvertově ulici č. p. 13 syn Emil. Křest malého Emila byl proveden dne 14. ledna 1900 v kostele svatého Tomáše v Brně knězem Josefem Neubauerem. I přes snahu Anny Martincové, prosadit pro potomka jméno Filip, nakonec zvítězil otec Emil s tím, že se syn bude jmenovat po něm. Malý Emil dostal další jména po svých dědečcích, Janu Martinci a Karlu Nekvasilovi. Nicméně kněz, který jej zapisoval do matriky, z těchto jmen vytvořil jméno Arelian, ačkoliv – jak píše Emil Martinec ml. ve svých pamětech – *„toto jméno v křesťanském kalendáři vůbec neexistuje“*. Kmotrem malého Emila byl jeho dědeček, Karel Nekvasil.

Roku 1905 byl JUDr. Emil Martinec přeložen znovu do Uherského Hradiště. Rodina zde bydlela v činžovním domě a Emil Martinec zastával agendu celního úředníka na okresním finančním ředitelství. Toto však netrvalo dlouho a po třech čtvrtích roku probíhalo stěhování zpět do Brna.⁵⁹

Dne 1. listopadu 1907 byl povýšen do hodnosti Finanzsekretär (Finanční sekretář). Jeho pracovní náplň a působišťe zůstaly stejné – zabýval se agendou v oblasti nepřímých daní a státních monopolů. V této hodnosti mu náležel roční plat ve výši 3600 korun rakouských s ročním příspěvkem na činnost ve výši 1104 korun rakouských.⁶⁰

---

⁵⁷ FAJSTAVROVÁ, Jitka. JUDr. Emil Martinec, osobnost československého celnictví [online]. 1. vydání. Hradec Králové: Celní ředitelství, 2011. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-kralovehradecky-kraj/Documents/2021/Martinec%20brožura.pdf>

⁵⁸ C. k. dekret Říšského ministerstva války v pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁵⁹ Z pamětí Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁶⁰ Jmenovací a povyšovací dekrety C. k. Zemského finančního ředitelství v Brně – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

Tou dobou už malý Emil chodil prvním rokem do obecné školy. Martincovi bydleli v bytě v bytovém domě č. p. 19 v lokalitě Černá Pole v příkré Beischlägerově ulici (nynější ulici Antonína Slavíka). Jednalo se o pěkný a prostorný byt s dvěma velkými pokoji, jedním malým pokojem, ložnicí, jídelnou a koupelnou. Z obou velkých pokojů byl výhled do ulice a než došlo k zastavění domy v protější ulici, bylo z oken vidět na celé Brno, i na hrad Špilberk. Nejblížejším přítelem Emila Martince byl Jan Caha. Tohoto Emil Martinec poznal na zemském finančním ředitelství v Brně. Jan Caha zde, pod jeho vedením, nastoupil celní službu jako praktikant.⁶¹

Prof. JUDr. Jan Caha se narodil 13. srpna 1872 v Rozsochách u Bystřice nad Pernštejnem. Absolvoval české gymnázium v Brně a následně právní studia ve Vídni. Po studii vstoupil v Brně do celní služby pod křídla Emila Martince a věnoval se zde zejména agendě poplatkového práva. Po vzniku samostatného Československého státu byl povolán ministrem Aloisem Rašínem do Prahy na ministerstvo financí, kde měl na starost kreditní a měnovou sekci. V říjnu 1921 byl Jan Caha jmenován řádným profesorem C. k. české vysoké školy technické v Brně (dnešního Vysokého učení technického – VÚT). Zde věnoval nejvyšší úsilí zpravidla zpřístupnění právních disciplín potřebám technického života a právní výchově technického dorostu. V letech 1925 až 1926 byl děkanem katedry architektury a pozemního stavitelství. Dne 1. prosince 1928 se stal rektorem univerzity na roky 1928 až 1929. Byl členem Institut international de la philosophiedudroit et de la sociologie juridique (Mezinárodní institut pro filozofii práva a právní sociologii) v Paříži.⁶²

V době působení v Brně se Jan Caha rychle seznámil i s Annou Martincovou. On uměl velmi dobře hrát na housle a ona na klavír. Ing Emil Martinec, syn JUDr. Emila Martince ve svých pamětech vzpomíná: „...*poněvadž oba byli hudbou nadšeni, začínali spolu hrát housle a klavír a pak tyto hudební zábavy u nás bývaly každý týden, a nejen doma, hrávali i ve společnosti...*“⁶³

---

⁶¹ Z pamětí Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁶² Pozn.: Jan Caha zemřel 10. ledna 1937 v Brně. Zdroj: Jan Caha: Profil osobnosti Brna, Encyklopedie Brna [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=2131

⁶³ Z pamětí Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

Rodina se tedy s Janem Cahou důvěrně stýkala, a to i v Praze, kam se později Martincovi přesunuli, až do Cahova jmenování profesorem v Brně. Přátelství s Janem Cahou však přetrvávalo a Caha Emila Martince občasně navštěvoval a s ním i rodinou si dopisoval.⁶⁴

V době od povýšení do hodnosti Finanzsekretär v roce 1907 až do roku 1916 zůstával JUDr. Emil Martinec na stejné pozici se stejnou agendou a pracovní náplní.

Dne 31. prosince 1909 končí Martincova služba v hodnosti poručíka v záloze v rakousko-uherské armádě u 14. Landwehr Infanterie Regimente Brünn (14. Zeměbraneckého pěšího pluku v Brně) v jeho 40 letech.⁶⁵

Dne 25. ledna 1914 mu byl ve stejné hodnosti, Finanzsekretär, navýšen jeho plat na 4800 korun rakouských s ročním příspěvkem na činnost ve výši 1288 korun rakouských a jednorázovou odměnou ve výši 246 korun rakouských.⁶⁶

6.2. Služba v období I. světové války

V důsledku nového autonomního celního tarifu z roku 1906 byla postupně zotřena celní ochrana a byly rozšířeny celní povinnosti. Výhody z toho plynuly pro velkostatkáře (cla na většinu zemědělských a mlynářských výrobků byla zvýšena o 100 procent) a průmyslníky v železářské výrobě (107 položek, patřících do skupiny železa a železného zboží, bylo chráněno 40 procenty cla). Tyto výhody přinesly nové obchodní smlouvy. Znevýhodnily však balkánské státy, zejména Srbsko. To bylo dále znevýhodněno počátkem tzv. vepřové blokády, při které Rakousko-Uhersko, pod záminkou veterinárních opatření, vypovědělo Srbsku smlouvu, což vedlo k uzavření hranice srbskému dovozu zboží. Tento akt vedl k úplnému rozchodu států a zcela dehonestoval prestiž

---

⁶⁴ Korespondence prof. JUDr. Jana Cahy s Emilem Martincem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁶⁵ C. k. dekret Říšského ministerstva války v pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁶⁶ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety C. k. Zemského finančního ředitelství v Brně – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince.

Rakouska-Uherska na Balkáně.⁶⁷ K zotřování vztahů docházelo i mezi jinými evropskými státy. Nejvíce mezi Německem a Velkou Británií s Francií. Poté, co Velká Británie a Francie podepsaly s Ruskem dne 31. srpna 1907 spojeneckou smlouvu, tzv. Trojdohodu, vznikly v Německu obavy, že nově vytvořená aliance představuje přímé ohrožení císařství, které se tak ocitlo v obklíčení. K uklidnění situace nepřispěla ani francouzská koloniální expanze v Maroku (Německo považovalo Maroko za stát nezávislý na francouzském mandátu), která hrozila přerůst v ozbrojený konflikt Německa s Francií.

Popsané konflikty byly řešeny politickými prostředky, avšak smrtící atentát na následníka rakousko-uherského trůnu, Františka Ferdinanda d'Este a na jeho manželku Žofii Chotkovou v Sarajevu dne 28. června 1914 se stal podnětem k tomu, aby politické řešení konfliktů mezi mocnostmi mohlo být nahrazeno vojenským.

Po tomto atentátu vydalo Rakousko-Uhersko Srbsku měsíční ultimátum, ve kterém vyžadovalo, aby se Srbsko stalo vazalem Rakouska-Uherska. Na toto Srbsko nepřistoupilo a dne 28. července 1914 mu Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku. Na základě předchozích aliančních smluv následovala řetězová reakce a během zhruba čtyř týdnů se ve válečném konfliktu ocitla většina Evropy. Vypukla I. světová válka.⁶⁸

V tomto období zastával Emil Martinec svou agendu finančního sekretáře svědomitě a bez větších problémů. Agenda se samozřejmě podřizovala válečnému stavu, nicméně celní povinnost byla dána i v těchto dobách. V rámci funkce sekretáře byl zároveň i přednostou konceptního oddělení pro nepřímé daně. V roce 1916 se však Emil Martinec dostal do problému, kvůli kterému byl i na nějaký čas postaven mimo službu.

Stalo se tak v květnu 1916, na základě výpovědi vyslechnutého udavače, Václava Lechnera, manipulačního úředníka v registratuře zemského finančního ředitelství v Brně. Ve výpovědi ze dne 23. května 1916 Václav Lechner uváděl, že tuto učinil „*pro nevlasteneckou kritiku, kterou sekretář Martinec učinil*

---

⁶⁷ Období ochranářství – Zdroj: Východočeský klub celních veteránů: Historie celnictví v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://vkcv.estranky.cz/clanky/historie-cla--celnictvi-a-fs/historie-celnictvi-v-cechach-a-na-morave/>

⁶⁸ První světová válka: Počátek války, etapy války, výsledky a dopady války [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prvni-svetova-valka-prvni-a-druha-etapa-valky-1914-1916/>

v listopadu 1914.“ Dále v ní Václav Lechner uvedl, že to bylo v den oznámení armádního rozkazu arcivévody Friedricha ohledně stažení jednotek z východní Galicie směrem na západ. Podotýkal, že to bylo okolo 14. listopadu 1914. Sdělil, že pokud si dobře pamatuje, měl rozkaz uklidňující charakter. K tomuto se – jak uvedl – pozitivně vyjádřili finanční rada Kubelka a kancelářský adjunkt Kuhn. Několik minut poté měl zaslechnout finančního sekretáře Emila Martince – poznal prý jasně jeho hlas – jak o stejném rozkazu mluví rovněž s adjunktem Kuhnem. Václav Lechner dále pokračoval (přeloženo z německého originálu): *„Z jeho řeči, na kterou se nepamatuji doslovně, jsem k mému nemilému překvapení vyrozuměl, že opovrhuje pravdivostí a nevěří slovům daného rozkazu. Vyjádřil se ve smyslu toho, že jsme stejně dávno prohráli a že ten rozkaz je jako písek nám vhozený do očí, protože už jsme stejně dávno hotoví. V každém případě jsem z jeho slov získal dojem proti vlasteneckému smýšlení, což mě natolik rozčílilo, že jsem vstal od svého stolu a šel jsem k němu, který stál s adjunktem Kuhnem a řekl jsem: „Pane sekretáři, tento rozkaz arcivévody Friedricha je ve jménu Jeho Veličenstva a já jako vlastenec nemohu trpět, aby jeho slova byla prezentována jako lež. Jestli to ještě jednou budete opakovat, pak budu muset podat trestné oznámení.“* Václav Lechner dále sdělil, že na schodech byli přítomni finanční radové Ličman a Čapek. Po jeho vystoupení beze slova odešli. Odešel i Emil Martinec. Kromě jmenovaných uvedl jako svědky incidentu dva kancelářské oficianty – Floriana Bakalu a Heinricha Kanorzu. Václav Lechner poté dodal: *„Následovně již sekretář Martinec nikdy nemluvil o svých politických a armádních názorech/smýšleních. Jen jsem na něm pozoroval a upozornil jsem na to také své kolegy, že ve dnech války, které byly pro nás pozitivní, působil jasně depresivně a naopak jsme také pozorovali, že má dobrou náladu, kdykoliv jsme obdrželi špatné zprávy, a že je špatně naladěný, když jsme obdrželi dobré zprávy. Toto chování bylo téměř vždy jasně viditelné.“*

Po výslechu Václava Lechnera byl JUDr. Emil Martinec na konci května 1916 okamžitě suspendován. Celá řada svědků, mezi nimi i úřední oficianti potvrdili, že se na podobné výroky nepamatují a že mohou potvrdit Martincovo korektní smýšlení. Přesto Emila Martince finanční prezident nedosadil zpět na místo. Naopak, postoupil spis vojenskému soudu. Tento však uvedl, že věc má

disciplinární charakter, nepřísluší mu případ projednat a věc postoupil zpět. Poté bylo rozhodnuto o sestavení disciplinární komise a 30. března 1917 mělo být zahájeno disciplinární řízení. K tomuto však na popud předsedy disciplinární komise, finančního prezidenta, nedošlo.⁶⁹ Další řízení bylo zahájeno až v létě. V tomto řízení byl Emil Martinec osvobozen. Byla mu však degradována hodnost, a tedy mu nenáležel příspěvek na činnost. Po finanční stránce však nedošlo k markantním změnám, o čemž ostatně svědčí i nový platební výměr ze dne 1. února 1918, kde byl plat nově stanoven na 5400 korun rakouských ročně.⁷⁰ Martincův syn ve vzpomínkách napsal, že byl jeho otec „*tímto případem a celou persekucí velmi deprimován*“.⁷¹

Dne 28. října 1918 vznikl samostatný Československý stát. Dne 11. listopadu 1918 podepsal rakouský císař Karel I. prohlášení, ve kterém se vzdal všech zásahů do státních záležitostí. Téhož dne opustil císař i Schönbrunnský zámek, čímž Rakousko-Uhersko definitivně padlo. Dne 11. listopadu 1918 pak v 11:00 hodin podepsal německý císař Vilém II. příměří Německa se státy Dohody v Compiègne a I. světová válka byla oficiálně u konce.⁷² Ve stejný den dostal JUDr. Emil Martinec dopis, ve kterém je výnosem presidia finančního zemského ředitelství v Brně rehabilitován do funkce finančního rady a znovu ustanoven do hodnosti finančního komisaře a přednostou konceptního oddělení IV. na zemském finančním ředitelství v Brně.

Dne 13. listopadu byl vydán zákon číslo 37/1918 Sb. o prozatímní ústavě, kterým mimo jiné vzniklo v Československé republice Ministerstvo financí. Dne 14. listopadu se prvním ministrem financí stal JUDr. Alois Rašín. Dne 5. prosince 1918 byl pak JUDr. Emil Martinec jmenován do funkce odborového rady v VI.

---

⁶⁹ TOBOLKA, Zdeněk Václav a František STANĚK. Chování se vládních kruhů k českému národu za války – dotaz poslanců Františka Staňka, Dr. Zdeňka Tobolky a soudruhů na Jeho Excellenci pana ministerského předsedu v příčině chování se vládních kruhů k českému národu za doby válečné[online]. 1. vydání. Praha: Vlastním nákladem, 1917, Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:145014f0-987e-11e2-9a08-005056827e52?page=uuid:a2b92140-0067-11e3-9584-001018b5eb5c>

⁷⁰ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety C. k. Zemského finančního ředitelství v Brně – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁷¹ Z pamětí Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁷² Článek I. Světová válka, Zdroj: První světová válka: Počátek války, etapy války, výsledky a dopady války [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prvni-svetova-valka-prvni-a-druha-etapa-valky-1914-1916/>

hodnostní třídě a vyzván, aby se hlásil na presidiu Ministerstva financí v Praze k nastoupení služby.⁷³ Dva dny před tím, dne 3. prosince 1918 byl navíc Obchodní a živnostenskou komorou JUDr. Emil Martinec ustanoven náměstkem zástupce Ministerstva financí v odbornickém sboru Československé vývozní a dovozní komise v Praze,⁷⁴ která měla mít na starost nejen vývozní a dovozní povolení, ale rovněž vytváření nového celního tarifu, odpovídající podmínkám nově vzniklého státu.⁷⁵ Tímto skončila dosavadní kariéra Emila Martince v Brně. Rodina Martincových se stěhovala do Prahy, kde začala nový život v nově vzniklém státu s novými příležitostmi.

7. Vrchol kariéry

7.1. Působení v Praze

Po Martincově jmenování dne 5. prosince 1918 se rodina dne 14. února 1919 definitivně odstěhovala do Prahy.⁷⁶ Nejprve Martincovi bydleli na různých místech. Rodina se nakonec dne 27. prosince 1929 usadila v nově postavené vile v Praze 19 – Dejvicích (v současnosti Praha 6), na adrese Na Šafránci⁷⁷ (později Na Špitálce), č. p. 1 / 1443.⁷⁸

Emil Martinec se začal naplno věnovat své nové agendě na Ministerstvu financí. Až do roku 1921 zde spolupracoval i se svým přítelem a kolegou, JUDr. Janem Cahou, který se poté stal profesorem v Brně. Vzhledem k Martincově

---

⁷³ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety Ministerstva financí Československé republiky – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁷⁴ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety Ministerstva financí Československé republiky – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁷⁵ Vládní nařízení č.100/1919 Sb. o dovozních a vývozních syndikátech, ze dne 26. února 1919

⁷⁶ Z paměti Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

⁷⁷ V letech 1927 až 1940 se ulice jmenovala Na Šafránci. Později došlo k přejmenování na ulici Na Špitálce. Zdroj: FANTOVÁ, Matylda. Proměna místních jmen na Praze 6. Praha, 2013.

Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Olga Palkosková, Ph. D. - str. 46

⁷⁸ Občanský průkaz - V pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

mnohaleté praxi byly více a více využívány jeho zkušenosti při vývoji československé celní správy.⁷⁹

Pro své pracovní nasazení byl už po roce od nástupu do Ministerstva financí, dne 22. března 1920, JUDr. Emil Martinec jmenován prezidentem republiky ministerským radou v V. hodnostní třídě, a to prostřednictvím dekretu Prezidia Ministerstva financí.⁸⁰ Počátkem roku 1920 také začal s přípravnými studii pro své největší dílo, nový celní zákon Československé republiky, jehož zpracování dostal v tomto roce za úkol.

Dne 12. března 1924 prezident republiky jmenoval JUDr. Emila Martince odborovým přednostou IV. hodnostní třídy s funkčním přídavkem 9 000 korun československých ročně, ve stavu konceptních úředníků Ministerstva financí s účinností od 31. prosince 1923. Od 1. ledna 1924 mu zároveň náleželo služné (plat) ve výši 28 536 korun československých ročně.⁸¹ Emil Martinec byl tedy oficiálně jmenován do funkce odborového přednosty, tedy sekčního šéfa Ministerstva financí, celního odboru IV. – B⁸², Oddělení 12a, sídlícího v Letenské ulici, č. p. 13 v Praze III. Mezi agendu tohoto oddělení spadala celní problematika. Jednalo se o součinnost při sjednávání mezinárodních smluv (o hraničních statutech, o letectví, o společných železničních stanicích, o pasových úlevách, o provádění těchto smluv v celních oborech), o organizaci celní služby, režijní záležitosti celních úřadů, cestovní styk s motorovými vozidly a jízdními koly, o úpravy celního řízení (v dopravě poštou, při železničním styku, v lodní dopravě, v letecké dopravě a s cestujícími), o přepravní styk, záznamní styk, žádosti o celní osvobození a vrácení cla podle celního zákona, o celní úvěry, provádění předpisů o zákazech nebo omezeních dovozu a vývozu zboží, o

---

⁷⁹ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 75

⁸⁰ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety Ministerstva financí Československé republiky – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸¹ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety Ministerstva financí Československé republiky – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸² Pozn.: Odbor IV Ministerstva financí pro nepřímé daně, cla a monopoly. Od roku 1923 byl rozdělen na Odbor IV – A – Odbor pohraniční finanční stráže (PFS) a Odbor IV – B – Odbor celní, zdroj: SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 82

statistiku zahraničního obchodu a nebo úpravu a provádění předpisů o povolovacím režimu.⁸³

Dne 12. března 1926 byl Emil Martinec na schůzi vlády československé republiky jmenován dle stanov Československé zbrojovky v Brně členem její správní rady.⁸⁴

Následně byl JUDr. Emil Martinec v rámci svého titulu odborového přednosty povýšen dne 23. prosince 1927 do 1. platové stupnice v osobním stavu právních úředníků. Na základě toho mu náleželo služné (plat) ve výši 72 000 korun československých ročně a činžovné (příspěvek na bydlení) ve výši 15 000 korun československých ročně.⁸⁵

V této době již byl schválen Martincův Celní zákon č. 114/1927 Sb., který měl začátkem roku 1928 vejít v platnost, viz text níže.

Zástupcem sekčního šéfa JUDr. Emila Martince v oddělení 12a byl v roce 1930 přednosta František Blažek, ministerský rada. Přidělenými úředníky, spravujícími celní agendu, v tomto oddělení byli: JUDr. Jan Cajner – odborový rada, JUDr. Zdeněk Hofman – vrchní ministerský komisař, JUDr. Josef Fiala – vrchní ministerský komisař, František Knor – vrchní celní ředitel a Karel Souček – celní ředitel.⁸⁶ V roce 1931 čítal celní odbor IV. – B mimo oddělení 12a také další čtyři oddělení – oddělení 12b, oddělení 12c, oddělení 12d a kancelář odboru. Mimo jiné zde byla také účtárna a celní služebna. Celkem tedy měl Emil Martinec pod svým vedením 76 ministerských úředníků. S úředníky dovozní a vývozní komise a s celními úřady se pak jednalo o zhruba 500 podřízených a to už něco znamenalo.⁸⁷

---

⁸³ Rozčlenění a rozmístění ministerstva financí – Dokument z roku 1930 v pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸⁴ Jmenující dekret Ministerstva národní obrany ČSR ze dne 25. března 1926 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸⁵ Jmenovací, povyšovací a oznamovací dekrety Ministerstva financí Československé republiky – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸⁶ Rozčlenění a rozmístění ministerstva financí – Dokument z roku 1930 v pozůstalosti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸⁷ Rukou psaný seznam podřízených JUDr. Emila Martince z roku 1931 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

Nejen pro svou píli, ale i pro své charisma byl JUDr. Emil Martinec se svou chotí Annou Martincovou dne 29. června 1927 pozván prezidentem Československé republiky T. G. Masarykem na garden party, pořádanou v zahradách Pražského hradu na počest mezinárodní dunajské komise.

O tom, že byl Emil Martinec oblíbený a nenahraditelný v politických kruzích, svědčil i fakt, že byl dne 26. dubna 1933 pozván s chotí na recepci pořádanou ministrem zahraničních věcí Edvardem Benešem a paní Benešovou na počest jeho excelence Ministra zahraničních věcí Francie, Louise Barthou.⁸⁸

7.2. Martincův celní zákon

Celní zákon číslo 114/1927 Sb. s prováděcím nařízením číslo 168/1927 Sb. nabyt platnost dne 1. ledna 1928. Velmi krátce poté vstoupil ve známost spíše jako Martincův celní zákon – po svém tvůrci. Po Stichově celní mapě⁸⁹ je Martincův celní zákon druhou stavovskou pozůstalostí, spojenou tentokrát se jménem výrazné osobnosti prvorepublikového celnictví.⁹⁰ JUDr. Emil Martinec zákon připravoval 9 let a tento vytvářel zcela novou právní úpravu. Moderně vypracovaná právní norma podržela ve svém podání srozumitelnost prvorepublikové školy a přinesla sjednocení celního práva pro celé území Československé republiky, neboť odstranila do té doby platný právní dualismus. Do vydání zákona totiž docházelo k právnímu rozkolu a souběžně platil celní a státní monopolní řád z roku 1835 a pro Slovensko a Podkarpatskou Rus všeobecný celní řád (třicátkový řád) z roku 1788.⁹¹ Tvrzení v důvodné zprávě celního zákona, že „...zákon bude mít velký význam jak pro strany, tak i pro

---

⁸⁸ Pozvánka prezidenta republiky ke konání garden party a pozvánka Ministra zahraničních věcí ke konání recepce na počest Ministra zahraničních věcí Francie – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

⁸⁹ Jan Stich – celník, písař. Vytvořil roku 1676 jednu z prvních tematických map českého území. Unikátní je pro celní systém tím, že zobrazuje i dosud nezmapovaná a odlehlá místa. Zdroj: Stichova mapa: Jan Stich, popis mapy, účel mapy, celní systém [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Stichova_mapa

⁹⁰ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 75

⁹¹ Mimo tyto pak pro účely celní správy byly zachovány ještě tyto předpisy: Důchodkový trestní zákon s úředním návodem z roku 1835, Úřední návod pro výkonné úřady z roku 1853, Zákon o celní sazbě a prováděcí předpis š. 22 z roku 1906 a Smluvní celní tarif z roku 1906. Zdroj: SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 60

výkon celní a trestní služby a pro nalézání práva“, se mělo v krátkém časovém rozmezí naplnit.

Velkou předností Martincova zákona byla jeho rámcová podoba. Jako takový obsahoval pouze obecná základní pravidla, která zaručovala pozdější flexibilitu celního práva pro případné pozdější úpravy.⁹² Jednou z podstatných změn, které nový celní zákon přinesl, bylo ustanovení, které uvedlo, že pouhým překročením státní hranice ještě nevzniká povinnost platit clo. Vznikla však tzv. celní závaznost, tedy nárok státu na zahájení celního řízení.⁹³ Další novinkou byl postup v celním řízení, které se vykonávalo na návrh strany, tedy „osoby, jež má zboží v moci, nebo osoby, jež prokáže, že jest oprávněna celní správě navrhopati, jakému celnímu řízení má býti zboží podrobena.“⁹⁴ Další zásadní změnou bylo zrušení pohraniční finanční stráže jako samostatného útvaru. Byla nahrazena finanční stráží, která byla následně přímým orgánem celní správy. Novým celním zákonem se tedy finanční stráž stala orgánem celní správy. Organizačně pak byla finanční stráž tvořena jednotlivými odděleními, která byla podřízena inspektorátům, a tyto podléhaly finančním ředitelstvím. Finanční stráž byla definována jako *„ozbrojený a stejnokrojem opatřený sbor, jehož kázeň jest přizpůsobena kázni vojenské a jenž jest určen k tomu, aby střežil celní hranici, vykonával celní dozor na přechod osob a přestup zboží na celní hranici a hraničních vodách, aby zabraňoval celním přestupkům a je objevoval, i aby konal pomocné služby u celních úřadů.“*⁹⁵ Smyslem pomocné služby finanční stráže u celních úřadů byl zpravidla výkon celního řízení u celních úřadů nebo v rámci hlídek. Finanční stráž mohla některé méně frekventované úřady podle okolností sama spravovat. Mimo to, přednosta celního úřadu ukládal příslušníkům finanční stráže povinnost, aby poskytovali součinnost celním úředníkům při prohlídkách zboží a zásilek v železničním styku, tedy prováděli kontrolu zavazadel, apod. Z uvedeného lze usuzovat, že finanční stráž vykonávala dvojí působnost a to působnost vlastní (střežení celní hranice a celní

---

⁹² SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 75

⁹³ § 23 zákona číslo 114/1927 Sb., celního zákona

⁹⁴ § 8 odst. 1 zákona číslo 114/1927 Sb., celního zákona

⁹⁵ § 12 odst. 1 zákona číslo 114/1927 Sb., celního zákona

dozor na přechod osob a zboží) a působnost přenesenou (pomocná služba u celních úřadů).⁹⁶

Zákon číslo 114/1927 Sb. – Celní (Martincův) zákon obsahuje spolu se závěrečnými ustanoveními 141 paragrafů, které jsou rozděleny do 7 hlav:

- Hlava I. Nově vymezila základní pojmy (celní území, pohraniční celní styk, clo, poplatník cla, apod.), uzákonila volný vývoz a dovoz zboží a případná omezení a upravila nárok státu na vybírání cla.

- Hlava II. byla věnována organizaci celní správy. Hlavní instancí bylo ministerstvo financí. Tomu byly podřízeny okrskové celní správy. Těmto byly podřízeny celní úřady s kontrolní a správní agendou. Podle svého zaměření pak byly celní úřady děleny na pohraniční, vnitrozemské, přístavní, silniční a pobočky na letištích a poštách.⁹⁷ Vymezeny jsou práva a povinnosti finanční stráže. Na konci druhé hlavy je pak definována součinnost jiných orgánů s celními orgány.

- Hlava III. Upravovala celní řízení, postupy při celním řízení, jako všeobecné ustanovení o přestupování celní hranice. Dále upravovala ustanovení o tzv. prohlášení⁹⁸ a následném zahájení celní prohlídky. Výsledkem byla stvrzenka o provedení celní prohlídky. Dále třetí hlava upravovala druhy celního řízení, jako byl volný oběh zboží, vázaný oběh zboží, záznamní styk, přepravní styk a dovozní clo s celní výhodou. Následně byla uvedena zvláštní ustanovení pro některé druhy dopravy a styku (poštovní styk, železniční styk, apod. – vyplývalo z druhu dopravy).

- Hlava IV. obsahovala sedm oddílů z problematiky celního dluhu, které se věnují: Vzniku platební povinnosti cla, rozsahu platební povinnosti, splatnosti celní pohledávky, zástavnímu právu a osobnímu ručení za celní pohledávku, zániku platební povinnosti a vymáhání celní pohledávky, upuštění od vybírání cla a vrácení cla, daním, dávkám a poplatkům vybíraným v rámci celního řízení a náhradám výloh, vzniklých při určitých úkonech.

---

⁹⁶ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 77

⁹⁷ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 77

⁹⁸ Prohlášení je podání předepsaného obsahu na tiskopise, kterým se zboží přihlašuje k celní prohlídce. Obsahuje popis zboží, hmotnost, množství, druhu obalu, pojmenování dle celního sazebníku apod.

- Hlava V. se zabývala opravnými prostředky, tedy možnostmi nápravy poruchového jednání v celním řízení. Jednalo se o stížnost do výměry celní pohledávky (strana měla důvod se domnívat, že došlo k nekorektní výměře pohledávky) a ostatní stížnosti (jednotlivec měl možnost si stěžovat u celního úřadu, pokud se domníval, že byla porušena jeho práva).
- Hlava VI. řešila celní trestní právo a rozdělovala trestní ustanovení. V tehdejší právní systém byly trestné činy rozdělovány na celní přestupky a celní nepořádky. Jednalo se především o podloudnictví a jeho formy, ztěžování celního dozoru, nebo ohrožení celního důchodku. Trestem mohlo být odnětí svobody (tehdejší „trest na svobodě“), peněžitá pokuta, či zabavení nebo propadnutí zboží. Neuhradil-li povinný pokutu ve stanovené době, bylo mu rovněž uloženo odnětí svobody.
- Hlava VII. se pak zabývala závěrečnými ustanoveními, jako bylo vyvlastnění zařízení a věcí ve prospěch státu k celním účelům a dále účinnost a provedení zákona.⁹⁹

V předmluvě vzpomínaného celního zákona vysvětluje jeho tvůrce, JUDr. Emil Martinec, proč bylo nutné přistoupit k vytvoření nového celního zákona a jak probíhal proces schvalování: *„...Od roku 1616 souvisí celnictví zemí koruny české s celnictvím Rakouska. Jmenované celní řády a vůbec celní předpisy byly často doplňovány, měněny a upravovány, nebylo však vždy dbáno toho, aby se tak dělo systematicky. Tímto postupem stal se celek celních předpisů nepřehledným, ba někdy si i odporujícím. Proto byla již v Rakousku připravována nová úprava celního práva, k jejímuž provedení však již nedošlo. Při vzniku samostatného československého státu zdělila tudíž jeho finanční správa tento stav a musila první čas pouze upravovati nejnnutnější věci, jsouc přesvědčena od počátku o neudržitelnosti zděděného stavu. Proto již počátkem roku 1920 začal jsem s přípravnými studii pro nový celní zákon. Práce pokračovala pomalu a mnohdy celé týdny jsem se k jejímu pokračování nedostal, zahrnut jinou náležitější prací, takže teprve roku 1924 dokončil jsem referentský návrh celního zákona.*

---

⁹⁹ Zákon číslo 114/1927 Sb., celní zákon

O tomto návrhu byla provedena v roce 1925 rozsáhlá expertisa. Pak byl prodebatován a upraven v meziministerských poradách a předložen ministrem, Drem Karlem Englišem ministerské radě ku schválení. Ministerská rada schválila návrh ve svém sezení, konaném dne 7. května 1926, s nepatrnými změnami, jež přineslo ještě připomínkové řízení, a předložila jej k ústavnímu projednání k Senátu národního shromáždění. V Senátě byl vládní návrh přidělen výboru národohospodářskému a ústavně-právnímu, v nichž však přišel na pořad jednání teprve v podzimním zasedání, jež to hladina politického života byla rozvířena návrhem celní koalice na zavedení a zvýšení cel na zemědělské a některé průmyslové výrobky. Správu o vládním návrhu podali senátor Dr. Jan Rozkošný ve výboru národohospodářském a senátor Dr. Luděk Krupka ve výboru ústavně-právním. Souhlasný návrh těchto výborů byl schválen Senátem v 63. schůzi konané dne 24. února 1927 a usnesení bylo odevzdáno Poslanecké sněmovně dne 11. března 1927. V Poslanecké sněmovně bylo usnesení Senátu přiděleno výboru pro živnosti, průmysl a obchod a výboru ústavně-právnímu a v nich poslancům Dru. Josefu Zadinovi a poslanci Dru. Jánů Hallovi jako referentům. Projednání usnesení Senátu setkala se v Poslanecké sněmovně s obtížemi a již již se zdálo, že budou navrženy změny a usnesení vráceno Senátu. Tyto potíže byly způsobeny ochranářskými požadavky producentů chmele, pak úchylnou dikcí v § 7 o antidumpingové klauzuli od dikce v zákoně ze dne 22. června 1926 a konečně požadavkem, aby ustanovení § 3 z předústavního zákona ze dne 20. února 1919 o celním území a vybírání cla byla zachována v platnosti. Tyto překážky byly konečně odstraněny v osmičce koaličních stran dne 30. června 1927 oběma nahoře jmenovanými výbory, a tak byla uvolněna cesta ke schválení usnesení Senátu, Toto bylo přijato v nezměněném znění dne 14. července 1927...“¹⁰⁰

Celní zákon pak vstoupil v platnost, jak již bylo uvedeno, dne 1. ledna 1928. Byl ve své době jedním z nejmoderněji pojatých zákonů světového měřítká a splňoval standardy jak fiskálního, tak ochranného pojetí cla. Bez nadsázky lze

---

¹⁰⁰ Celní zákon. Emil Martinec – Předmluva v pracovním výtisku JUDr. Emila Martince v jeho osobní pozůstalosti – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

hovořit o tom, že v dějinách celnictví zaujímá tento právní předpis nejvyšší místa.¹⁰¹ Nahrazen byl teprve v roce 1953, zákonem číslo 36/1953 Sb.¹⁰²

7.2.1. Dobová kritika Martincova celního zákona

Někteří déle sloužící celní úředníci, kteří byli zvyklí na pořádky a starší rakousko-uherské právní předpisy, se v době vydání Martincova celního zákona ohlíželi nazpět, aby s odstupem času porovnávali císařskou celní službu se službou československou. Nový celní zákon vyčkávali s nadějami nových, příznivých změn a následně jej přijímali s výhradami. Bylo poznamenáno, že se od rakouského celního zákona tolik neodlišoval. Ze studie z roku 1929, s názvem „*Reorganizace celní správy*“, uvedené v témže roce v Celním věstníku, roč. VII, bylo v samotném úvodu zmiňováno, že novým celním zákonem „*byla, respektive měla být, změněna struktura celní správy*“. Tím mělo dojít k zjednodušení a tedy k vyšší efektivitě výkonu celní správy. Při porovnání struktur dle starého a nového zákona lze však konstatovat, že došlo pouze k „optickým“ změnám a nikoliv ke kýženému zjednodušení. Toto tvrzení se odvolávalo zejména na prováděcí předpis celního zákona č. 168/1927 Sb., kde se v § 12 odstavci 1 a následně odstavci 2 hovořilo o tom, že „*Okrskovými celními správami ustanovují se zemská finanční ředitelství*“ a „*jmenované finanční úřady II. stolice vykonávají působnost okrskových celních správ zvláštním oddělením...*“. Tím tedy došlo k nepřehlédnému zakomponování zemských finančních ředitelství do struktury nového celního zákona, s nimiž se původně v organizační struktuře vůbec nepočítalo.¹⁰³ S tímto navíc rozporovalo i znění ustanovení v § 9 odstavci 1, kde bylo napsáno, že „*Ministerstvu financí jakožto nejvyššímu úřadu celní správy jsou podřízeny okrskové celní správy i celní úřady a finanční stráž*“. Nebylo zde vůbec zmíněno nic o zemských finančních ředitelstvích.¹⁰⁴ Jednoduše, zmiňované výhrady mířily proti

---

¹⁰¹Martincův celní zákon - Historie celnictví v Čechách a na Moravě. Zdroj: Východočeský klub celních veteránů: Historie celnictví v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 28 .02. 2023]. Dostupné z: <https://vkcv.estranky.cz/clanky/historie-cla--celnictvi-a-fs/historie-celnictvi-v-cechach-a-na-morave/>

¹⁰²Zákon č. 36/1953 Sb., celní zákon

¹⁰³SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 80

¹⁰⁴Zákon číslo 168/1927 Sb., prováděcí předpis celního zákona

nekvalifikovanému zasahování zemského finančního ředitelství do řízení celní správy.^{105,106}

U některých celních úředníků tedy dále přetrval jistý pocit, že nenastala žádná změna a přetrvala nespokojenost a pocit zneuznání celnického povolání. Přiznávali sice, že již za Rakouska-Uherska byly některé úkony celní správy zatěžující a nebylo v silách jednotlivce dosáhnout všech celních dovedností. Připomínali však dále, že doposud nedošlo k slibovanému odpovídajícímu platovému ohodnocení za jimi prováděnou, mnohdy náročnou službu.¹⁰⁷

7.3. Spoluautorství prvního Československého celního sazebníku

Dne 20. února 1919 vznikl zákon č. 97/1919 Sb. o celním území a vybírání cla. Zákon mimo jiné zmocnil ministra financí nařídit, že se clo musí platit ve francouzských francích namísto v korunách. To mělo především zabránit znehodnocení měny.¹⁰⁸ Dne 26. dubna 1920 bylo upuštěno od placení cla ve francouzských francích a bylo rozhodnuto o placení v koruně s ažiovými (rozdíl mezi vyšší tržní /prodejní/ a nižší nominální cenou cenných papírů) přírážkami, které byly navýšeny. Dne 21. května 1921 bylo vládou vydáno další opatření, vládní nařízení č. 193, kterým byl změněn systém ažiových přírážek dle francouzského vzoru, a základní sazby se násobily koeficienty tímto nařízením stanovenými. Dne 17. srpna 1923 byla podepsána celně-tarifní smlouva s Francií, která odstartovala masivní uzavírání mezinárodních smluv i s jinými státy. Od cla byly až do roku 1925 zcela osvobozeny zemědělské produkty. Poté

---

¹⁰⁵SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 80

¹⁰⁶Do roku 1927 byla struktura celní správy tvořena Ministerstvem financí, jako nejvyšší instancí. Podřízena byla zemská finanční ředitelství, jimž byla podřízena okresní finanční ředitelství s celními úřady na straně jedné a okresní inspektoráty s obvodními inspektoráty a odděleními pohraniční finanční stráže na straně druhé. Po roce 1927 zastávalo funkci nejvyšší stále Ministerstvo financí. Tomuto byla de facto podřízena finanční ředitelství – při nich ale fungovaly okrskové celní správy, které byly přímo podřízené ministerstvu (tedy nikoliv finanční ředitelství). Následovaly celní úřady na straně jedné a inspektoráty a oddělení finanční stráže na straně druhé. Zdroj: SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 80

¹⁰⁷SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7, str. 81

¹⁰⁸PEJSKAROVÁ, Adéla. Právní vývoj státních financí a finanční správy v ČSR v letech 1918 - 1945. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta. Školitel: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc., str. 64

byla na tyto produkty v rámci nových celních sazebníků (viz níže) uvalena tzv. klouzavá cla a v roce 1926 i cla pevná.¹⁰⁹

Celní sazebník byl definován jako úřední seznam sazeb cla, stanovených u zboží, které podléhá, nebo by mohlo podléhat clu.¹¹⁰ První seznamy sazeb za dovážené zboží vznikaly již počátkem 10. století v době obchodování Byzantské říše s Východofranskou říší v rámci vzpomínaného prvního známého celního předpisu, Raffelsttetenského statusu (Šetření o clech a obchodu) a obchodu Slovanů na Dunaji. Jednalo se však spíše o jednotlivě vyjmenované zboží, na které se vztahovaly přesné celní sazby. Na ostatní zboží, které podléhalo clu, se použila sazba paušální. Na českém území se přesné celní sazby nejčastěji používaly při obchodování s koňmi, otroky, žitem, apod.¹¹¹ V 18. a 19. století se celní sazebníky staly nepostradatelnou součástí dobových celních právních předpisů. Za vlády Marie Terezie vznikl v roce 1752 Celní sazebník země Koruny české, který byl následně platným a používaným celním předpisem až do roku 1906, kdy byl nahrazen novým sazebníkem, doplněným i o vysvětlivky k celnímu sazebníku.¹¹² Tento rakousko-uherský sazebník již systematicky roztrídil zboží do 51 tříd a 658 sazebních položek a stal se tak autonomním sazebníkem se zostřenou politikou, zaměřující se na přesné celní sazby za konkrétní zboží. V roce 1927 byl sazebník z roku 1906 derogován novým celním zákonem č. 114/1927 Sb. – tedy Martincovým celním zákonem – a na jeho základě vznikl první Československý celní sazebník.

Je nutné vyvrátit mýtus, který tvrdí, že JUDr. Emil Martinec byl jediným autorem prvního Československého celního sazebníku. Na jeho sestavení se sice podílel, nicméně jako jeden z mnoha dalších celních úředníků a legislativců. Lze však konstatovat, že v rámci jeho postavení byl při tvorbě tohoto sazebníku vedoucím a zodpovědným pracovníkem. Je také nutné uvést, že sazebník, jakožto právní předpis, vydává orgán veřejné moci (dobově se jednalo o Národní

---

¹⁰⁹PEJSKAROVÁ, Adéla. Právní vývoj státních financí a finanční správy v ČSR v letech 1918 - 1945. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta. Školitel: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc., str. 65

¹¹⁰ Vycházející z definice cla dle Ottova slovníku naučného, viz pozn. pod čarou č. 4

¹¹¹MAINUŠ, František, Vladimír HORVÁTH a Jan JANÁK. Historie celnictví v ČSSR. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 1997

¹¹² Zákon číslo 20/1906 Sb., o celním sazebníku

shromáždění republiky Československé) a nemůže jej tedy vydat pouze jednotlivec.

Nový celní sazebník vyšel v roce 1925 pod titulem: *„Celní sazebník pro Československé celní území: Systematické sestavení autonomních a smluvních celních sazeb se zřetelem na ustanovení obchodních smluv s Francií, Itálií a Rakouskem“*. V roce 1926 k tomuto byly vydány *„Vysvětlivky k čsl. Celnímu sazebníku“*. Jednalo se však v podstatě jen o český překlad německých vysvětlivek z rakousko-uherského celního sazebníku z roku 1906.

V roce 1927 následně vyšel aktualizovaný celní sazebník pod titulem: *„Celní sazebník pro Československé celní území: Systematické sestavení autonomních a smluvních celních sazeb, daní a dávek, vybíraných při celním řízení z dováženého zboží podle stavu ze dne 15. srpna 1927“*. Jednalo se již o plnohodnotnější náhradu za celní sazebník z roku 1906, přesto však struktura, použitá celní nomenklatura a popis zboží byly stále stejné, jako ty v celním sazebníku z roku 1906. Roztříďoval též zboží do 51 tříd a 658 sazebních položek. Co se tedy oproti celnímu sazebníku z roku 1906 změnilo, byly v podstatě pouze celní sazby a měnové jednotky.¹¹³

Závěrem je třeba uvést zajímavost. Právě v Martincově celním zákoně (v paragrafu 6 odstavce 3 zákona číslo 114/1927 Sb.) zaznělo poprvé výkladové pravidlo při aplikaci celního sazebníku, které se v přenesené podobě používá dodnes i v mezinárodní úmluvě o Harmonizovaném systému popisu a označování zboží a v Kombinované nomenklatuře (Společném celním sazebníku) Evropské unie, jako všeobecné interpretační pravidlo číslo 4, pro výklad celní nomenklatury, tedy *“Není-li zboží jmenováno v celním sazebníku a neobsahuje-li celní sazebník nebo vysvětlivky k němu směrnici pro jeho zařazení, zařadí se jako zboží, jemuž jest podobné svou povahou, způsobem výroby, nebo účelem, k němuž má ho býti použito.“* Toto pravidlo zároveň do dnešní doby poskytuje obecný princip pro sazební zařazení zboží, mezi celníky

---

¹¹³ I přes časté novelizace (viz např. celní sazebník z roku 1927) nedošlo až do roku 1968 k žádné strukturální či obsahové změně (Docházelo pouze ke změnám celních sazeb). Roku 1968 začalo Československou používat Bruselskou tarifní nomenklaturu.

známý jako tzv. „základní zbožíznalecké otázky“, tedy: „Co je to, z čeho to je, k čemu to je“.¹¹⁴

8. Další Martincova práce – funkce v devizové komisi a Československé obilní společnosti

Na podzim roku 1928 propukla agrární krize, zapříčiněná malou konkurenceschopností vývozu řepného cukru oproti třtinovému cukru. Ceny cukru klesly do roku 1929 o 59 procent. V té době navíc propukla i obilná krize. V letech 1929 až 1931 se pak začala projevovat světová hospodářská krize. Patrné byly problémy v zahraničním obchodě v důsledku špatné územní a výrokové orientace, docházelo k většímu prohloubení agrární krize. V letech 1931 až 1933 pak Československá republika naplno pocítila světovou hospodářskou krizi, která přišla poněkud později než v jiných státech a rovněž déle odeznívala. Docházelo k devalvaci měny a dalšímu zhoršení zahraničního obchodu.¹¹⁵ JUDr. Emil Martinec v roce 1932 zaujal místo funkcionáře v devizové komisi a jeho cenných rad stát využíval k usměrňování dovozu zboží do Československé republiky.¹¹⁶

Dne 1. června 1933 jej ministerská rada jmenovala jedním z představitelů, kteří byli vysláni na světovou měnovou a hospodářskou konferenci do Londýna, konanou dne 12. června 1933. Delegace byla složena z význačných osobností, jako Edvard Beneš, Jan Masaryk nebo tehdejší guvernér Československé národní banky Vilém Pospíšil. Za ministerstvo financí byl jako kompetentní představitel vyslán právě JUDr. Martinec, spolu se svým

---

¹¹⁴ČEJKA, Zdeněk. Vedoucí oddělení závazných informací celního úřadu pro Olomoucký kraj. Znalec historie celních sazebníků. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 19.01.2023, Autor práce „Společný celní sazebník a proces sazebního zařazení zboží“

¹¹⁵POLÍVKA, Martin - Velká hospodářská krize v Československu, prezentace [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z:

https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=1834

¹¹⁶FAJSTAVROVÁ, Jitka. JUDr. Emil Martinec, osobnost československého celnictví [online]. 1. vydání. Hradec Králové: Celní ředitelství, 2011. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z:

<https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-kralovehradecky-kraj/Documents/2021/Martinec%20brožura.pdf>

kolegou, odborovým radou JUDr. J. Rossim.¹¹⁷ Po týdnu, stráveném v Londýně se výše jmenovaní vrátili zpět do Československa. JUDr. Martinec nicméně musel setrvat, neboť byl na konferenci nejvyšším zástupcem za československé ministerstvo financí.¹¹⁸ Martinec a ostatní představitelé zastupovali republiku v její měnové a hospodářské politice, porovnávali krizové situace v jiných státech a předkládali své návrhy a připomínky. Po dobu svého pobytu v Londýně byl JUDr. Martinec jmenován čestným představitelem klubu gentlemanů - Devonshire Club. Dostal pozvánku k účasti na prezentaci britské filmové produkce. Byl pozván na zahradní slavnost vikomtky Nancy Astor, první ženy, která se stala členkou britské dolní sněmovny (House of Commons). Na závěr byl dne 17. června pozván samotným Nevillem Chamberlainem¹¹⁹ (tehdejším ministrem financí Spojeného království a pozdějším premiérem, který mimo jiné v roce 1938 podepsal Mnichovskou dohodu) na odpolední slavnost ve Windsorském paláci.¹²⁰

S rostoucí krizí a zvyšující se nezaměstnaností bylo nutné chránit domácí trh a zaměřit se na vlastní zemědělskou produkci a průmyslovou výrobu. Mezi státy tak byla znovu zavedena vývozní a dovozní povolení a byly uzavírány pouze krátkodobé obchodní smlouvy, jež byly doplňovány různými dodatky.

Hlavním zájmem státu bylo ochránit agrární trh. Stalo se tak navýšením cel za obilí, mouku, maso a dobytek. Následkem těchto opatření vznikla v roce 1934 Československá obilní společnost¹²¹, kam byl v témže roce, dne 16. července, JUDr. Emil Martinec ministrem financí jmenován do funkce vládního komisaře. Propad československého hospodářství pokračoval až do roku 1936.

---

¹¹⁷ Výstřižek z neznámého novinového plátku ze dne 1. června 1933 - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹¹⁸ Z dopisu JUDr. Emila Martince své ženě Anně ze Spojeného království - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹¹⁹ O Nevillu Chamberlainovi: Krátký životopis [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Neville_Chamberlain

¹²⁰ Pozvánky na slavnosti a setkání - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹²¹ Východočeský klub celních veteránů: Historie celnictví v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://vkcv.estranky.cz/clanky/historie-cla--celnictvi-a-fs/historie-celnictvi-v-cechach-a-na-morave/>

Toho roku proběhla druhá devalvace koruny, která již přinesla očekávaný výsledek, a došlo ke znovuoobnovení československé ekonomiky.¹²²

Dne 1. ledna 1935 však už JUDr. Emil Martinec odešel do výslužby. Funkci vládního komisaře v Československé obilní společnosti nicméně zastával dál, a to až do roku 1939.

9. Odchod do výslužby

Martinec se po své dlouhé službě v oblasti celnictví rozhodl jít na vlastní žádost ze dne 22. ledna 1934 do trvalé výslužby ke dni 31. prosince 1934. Za jednoletou službu u armády, dvaceti tříletou službu ve finanční správě na Moravě, šestnáctiletou službu na Ministerstvu financí v Praze a za dva roky a šest měsíců služby v tzv. válečných půlletích v letech 1914 až 1918 mu byla vyměřovacím základem přiznána započitatelná doba služby zaokrouhleně 43 let. V prvních deseti letech bylo Martincovi přiznáno do výslužného 40 procent platu. V dalších 33 letech služby to pak bylo dalších 60 procent. JUDr. Martinec tedy dosáhl na výslužné ve výši 100 procent svého platu v 1. platové stupnici, který v té době byl 78 000 korun československých ročně. Toto výslužné mu dále od 1. ledna 1935 náleželo každý rok až do konce života.

Emil Martinec byl oficiálně odvolán dokumentem Ministerstva financí ze dne 19. prosince 1934, sepsaný tehdejšími ministrem financí JUDr. Karlem Traplem. V něm mu prezident republiky vzdal dík za jeho výtečné služby. JUDr. Trapl následně připojil i své ovace: *„...srdečně blahopřeji. Vzpomínám i ze své strany s plným uznáním Vašich dlouholetých služeb ve vedoucí funkci přednosty celního oddělení a později přednosty celního odboru ministerstva financí, zvláště pak Vašich legislativních prací, účasti na obchodně -politických jednáních s cizími státy a vybudování našeho devisového režimu. Děkuji Vám také jménem finanční správy za tuto velikou a úspěšnou práci a přeji Vám, pane odborový*

---

¹²²VYBÍRAL, Jaroslav - Sto let s korunou a deset bolestivých investorských zkušeností [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/investice/406642-sto-let-s-korunou-a-deset-bolestivych-investorskych-zkusenosti>

*přednosto, hojně zdraví a mnoho zdaru ve Vaší další veřejné činnosti.*¹²³ Podobnou poctu, jako Ministr financí JUDr. Karel Trapl, nechali Emilu Martincovi vzkázat i další tehdejší osobnosti. Mezi nimi nejvyšší představitelé Obchodní a živnostenské komory v Praze, František Blažek - viceprezident tehdejší zemské finanční správy v Brně, prof. JUDr. Karel Engliš - trojnásobný ministr financí Československa nebo nejvyšší představitelé Ústředního svazu Československých průmyslníků v Praze. Od svých nejbližších kolegů pak dostal v v kožené vazbě upomínkové listy s podpisy, které připojili i kolegové ze Spolku československých celních úředníků v Praze, z Ministerstva financí z odboru IV. – B, nebo úředníci celního úřadu v Českých Velenicích.¹²⁴ Mimo jiné dnem jeho odchodu do výslužby skončilo i jeho členství v dozorčí radě Československé zbrojovky v Brně.¹²⁵

10. Martinec – spravedlivý kolega, ale nebezpečný protivník

JUDr. Emil Martinec byl pro svou nestrannost, smysl pro spravedlnost, pracovitost, velkorysost a asertivní povahu velmi oblíben jak u svých spolupracovníků, tak u svých podřízených, o čemž svědčil i článek v prvním ročníku celního věštníku z roku 1935, k příležitosti odchodu JUDr. Emila Martince do výslužby:

„Věru, stokráte nám zástupcové finančního úřednictva jiných kategorií záviděli náš přístup k němu. Kde a kdy mohl pomáhati, pomohl, třeba naše audience u něj vyžadovaly vždy jen nová a nová vydání pro celní či finanční správu. Vytvořiti tisíce kilometrů dlouhou celní hranici namnoze úplně novou, vyžádalo by si celý ročník tohoto časopisu. A přece dnes při odchodu z činné služby může se pan odborový přednosta dívati s uspokojením na své dílo, neb celní úřednictvo je spokojeno. Pokud se jeví ještě dnes určité nedostatky, pak

---

¹²³ Dopis z ministerstva financí ze dne 19. prosince 1934, sepsaný JUDr. Karlem Traplem – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹²⁴ Upomínkové listy ze dne 31. prosince 1934, věnované ku příležitosti odchodu JUDr. Emila Martince do výslužby – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹²⁵ Archiv bezpečnostních složek – Archivní svazek OB – 106 BN: Členové správní rady čs. Zbrojovky, lustrace osoby JUDr. Emila Martince v tomto archivu: Seznam členů dozorčí rady

odstranění jich vymykalo se jeho pravomoci nebo patří době, kterou dnes označujeme prostě krisí.“¹²⁶

Jeho kolegové ze Spolku československých celních úředníků na něj vzpomínali v článku, sepsaném k příležitosti jeho odchodu, jako na energického a duševně i fyzicky svěžího jedince s charakteristickým pohledem a pevným krokem. K článku pak přiložili následující vzpomínku:

„Bylo to 15. května 1928, kdy meškali jsme návštěvou našich bratrů – kolegů jugoslávských. Pluli jsme po slovanském Jadranu a přistáli jsme právě v Sušaku. Po skončeném oficiálním a srdečném uvítání byli jsme uvedeni do hotelu Jadran k malému odpočinku. Ale to nesměli bychom býti Češi a nesměli bychom býti u moře. Ve slané vodě hledali jsme osvěžení nejdříve. Žel, voda však byla ještě hodně studená a tak většina z nás stála po kotníky v mořském příboji, neb třela si paže a nohy. Ba snad jektali jsme všichni zuby. V tom náhle uslyšeli jsme pád do vody a ve vlnách uzřeli neohroženého plavce, jak mocnými tempy rozráží studené vlny. K našemu údivu poznali jsme, že tímto plavcem, který nás mladé všechny zahanbil, byl stařešina naší výpravy – Emil Martinec. Rádi na tento okamžik vzpomínáme.“¹²⁷

Ačkoliv JUDr. Emil Martinec působil dojemem klidného, přátelského a především nenápadného člověka, neznamenalo to, že v případě ohrožení své práce nebo postavení neuměl tyto atributy ochránit. Důkazem je článek z periodika Hospodářské listy z roku 1928, nebo 1929, s názvem: „Martinec – O muži, jenž potřel Zadinu“, v němž autor popisuje střet JUDr. Martince s JUDr. Josefem Zadinou, desátým ministrem zemědělství československé republiky v letech 1935 až 1938:

„Sekční šéf Martinec je v ministerstvu financí nápadný tím, že je nenápadný. Potká-li ho někdo náhodou v Letenské ulici, pomyslí si jistě – Pane Bože, tenhle chudák je nějaký smutnej – a hledá po kapsách drobné. Má-li zastupovat sekční šéf ministerstvo financí v některé té osmě, není ho skoro ani

---

¹²⁶FAJSTAVROVÁ, Jitka. JUDr. Emil Martinec, osobnost československého celnictví [online]. 1. vydání. Hradec Králové: Celní ředitelství, 2011. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-kralovehradecky-kraj/Documents/2021/Martinec%20brožura.pdf>

¹²⁷FAJSTAVROVÁ, Jitka. JUDr. Emil Martinec, osobnost československého celnictví [online]. 1. vydání. Hradec Králové: Celní ředitelství, 2011. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-kralovehradecky-kraj/Documents/2021/Martinec%20brožura.pdf>

vidět, samou skromností by se někde skrčil, jen aby svojí přítomností nevadil někomu z mocných tohoto státu. Skromně přišel také do koaliční osmy¹²⁸, která jednala o dovozných listech, do osmy mocné, neboť v ní vedl prim náš starý známý dr. Zadina. Osma byla bouřlivá – Vlasákovi slibovala, že ho pošle domů se známkou na zádech jako Engliše – a sólo měl přirozeně Zadina. Martinec vykládal – skromně a skoro šeptem – námitky financí proti Zadinově návrhu... Už se ani neví, jak to vlastně přišlo. Zadina něco řekl – něco kousavého, odmítavého, něco o numerách... Ale ať už to bylo cokoli, Martince to urazilo. Ne osobně – na to je příliš skromný – ale urazilo to v něm jeho úřad a náhle jakoby se v tom muži z poslední řady něco zlomilo. Vyrostl sám v sobě, hlas mu ztvrdl, vousy se naježily – a nyní přišel finanční rozbor Zadinova návrhu: Rozbor, prozrazující odborníka každým coulem, rozbor až do morku, přísný, krutý, tvrdý, bezohledný, drtivý. Zadina byl vzat a trhán, rván na cáry a na nitky, na cucky a cupaninu, rozčtvrcen, rozdupán a roznesen na kopytech, takže se nezmohl ani na námitky, neboť Martinec, ten zakřiknutý Martinec hřměl nad ním jako rozkacený bůh... Nakonec Zadina utekl z bojiště a šel – žalovat. Žalovat na úředníka, že hájil svůj úřad. Byla z toho, jak známo, ostuda, ale kdyby parlament byl sportovním hřištěm (- na to však je sport tuze gentlemanlike -), byl by Martinec odnesen na ramenech. Neboť v tomto zápasu zvítězil 12:0.¹²⁹

11. Po skončení služební kariéry

11.1. Život na odpočinku

Jak již bylo uvedeno, Emil Martinec odešel do výslužby dne 31. prosince 1934. Od té doby až do roku 1939 působil stále jako komisař Československé obilní společnosti. Roku 1935 pomohl s financováním autodílny, kterou se

---

¹²⁸ Pozn.: V době, kdy byl článek v novinách napsaný, byla vláda v Československé republice složena z představitelů osmi politických stran (resp. sedmi, neboť osmí byli nezávislí). Nejvíce ministerských mandátů měla RSZML – Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu. Zdroj: Přehled bývalých členů vlády: Vláda Antonína Švehly [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1918-1938-csr/antonin-svehla-3/prehled-ministru-24658>

¹²⁹ Výstřižek článku z periodika Hospodářské listy (z roku 1928 nebo 1929) – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

rozhodl vybudovat jeho syn Emil, jenž pracoval jako generální zástupce firmy Praga pro Hradec Králové a okolí.

Od roku 1939 si již užíval zaslouženého odpočinku v kruhu nejbližších a do společenského života nikterak nezasahoval. Samozřejmě sledoval politické a válečné dění a zajímal se o synův osobní a kariéerní postup¹³⁰

11.2. Konec života

JUDr. Emil Martinec zemřel dne 30. listopadu 1945. Dle parte v jeho pozůstalosti se tak stalo v 10:45 hodin dopoledne po kratším utrpení v 77. roce jeho věku. Ze svých nejbližších příbuzných po sobě zanechal svou manželku Annu, syna Emila s chotí Rut a jejich dvě děti Rut a Emila. Pohřeb se konal žehem (tedy spálením těla) dne 7. prosince 1945 v 17:00 hodin v pražském krematoriu ve Strašnicích. Pohřeb byl vykonán Pohřebním ústavem hl. města Prahy.¹³¹

V pozůstalosti Emila Martince se nachází ručně psaný text, který líčí poslední chvíli jeho života. Píše se zde, že nejdříve „*bolely pana sekčního šéfa nohy na podzim.*“ Začal tedy jezdit do elektrických podniků v Praze do místních lázní. Zde mu bylo doporučeno aplikovat na prsa jakýsi „*aparát*“ s konstatováním, že „*jestli se nepřidá zápal plic, je vyhráno.*“ Emil Martinec však dne 29. listopadu zápalem plic onemocněl. V textu je dále zmíněno, že „*12 hodin chraptěl pan rada jako žel hrnec plný kaménků. 2x z úst vyhrnula se krev – p. prof. Fořt, p. prof. Fojt.*“ Dále je v textu líčena obětavost a starostlivost manželky Emila Martince, Anny, která o něj pečovala až do jeho poslední chvíle: „*celý týden pí. radová každý den tam byla od rána do večera i přes noc.*“¹³²

Z pitevního nálezu, provedeným MUDr. Kočím lze zjistit, že JUDr. Emil Martinec měl chronickou plicní tuberkulózu s progresem v pravém plicním laloku. Mimo to měl četné srůsty pericardu (osrdečnice), výduť aorty a cysty v ledvinách.

---

¹³⁰ Z pamětí Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

¹³¹ Parte JUDr. Emila Martince - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹³² Ručně psaný text, líčící poslední chvíli JUDr. Emila Martince před jeho smrtí – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince – nepodepsaný rukopis

K těmto diagnózám, které byly zjištěny až při pitvě, se přidala i pneumonie, tedy zápal plic.¹³³

V pitevním nálezu MUDr. Kočího není uvedena přesná příčina smrti. Lze však předpokládat, vzhledem k příznakům a diagnózám nalezeným při pitvě, že Emil Martinec zemřel na syndrom akutní dechové tísně (ARDS), kdy došlo, mimo jiné, k rychlému nahromadění tekutiny v plicích (jako reakce na zánět). Plíce tak dostatečně neokysličovaly krev a toto se projevilo zhoršeným dýcháním a nedostatečným okysličováním centrální nervové soustavy. Následně pak upadl do bezvědomí a zanedlouho poté zemřel.¹³⁴

Tím odešel skromný člověk pevného charakteru, oddaný své milované vlasti, rodině a práci, mající mnoho přátel, pilný a houževnatý pracovník, manžel, tatínek, tchán, dědeček, bratr, bratranec, švagr a strýc.¹³⁵

Místo posledního odpočinku je v rodinném hrobě, na městském hřbitově Šárka, který se nachází kolem římsko-katolického kostela sv. Matěje v Praze – Dejvicích.¹³⁶

11.3. Rodina Emila Martince

Manželce Emila Martince, Anně, byla po jeho smrti přiznána vdovská pense, drahotní příspěvek a úmrtné po jí drahém zesnulém manželovi.¹³⁷

Bydlela stále na adrese Na Špitálce 1 spolu se svým synem Emilem a jeho rodinou. Byla svým vnoučatům báječnou babičkou.

Anna Martincová zemřela dne 23. února 1964 v tehdejší Fakultní nemocnici pod Petřínem (původním a současným názvem Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského), nacházející se v Praze na Malé

---

¹³³ Pitevní nález JUDr. Emila Martince, vypracovaný MUDr. Kočím dne 4. prosince 1945 – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹³⁴ Syndrom ARDS byl poprvé popsán až v roce 1968 chirurgem Davidem G. Ashbaughem. Prvotní léčba syndromu je za pomoci plicní ventilace, která v té době bohužel ještě neexistovala. Zdroj: DOSTÁLOVÁ, Vlasta a Pavel DOSTÁL - Syndrom akutní dechové tísně ARDS [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/vnitri-lekarstvi/2019-3-2/syndrom-akutni-dechove-tisne-109682>

¹³⁵ Parte JUDr. Emila Martince - Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

¹³⁶ Osobní setkání s emeritním celním inspektorem, Jiřím Panušem, kurátorem muzea celnictví v Králíkách, který navštívil místo posledního odpočinku JUDr. Emila Martince.

¹³⁷ Žádost o vdovský příspěvek po smrti JUDr. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

straně v ulici Vlašská. Skonala ve svých 86. letech. Poslední rozloučení se konalo dne 27. února 1964 v 12:00 hodin ve velké obřadní síni krematoria v Praze – Strašnicích. Ze svých nejbližších po sobě zanechala svého syna Emila, snachu Rut a dvě vnoučata, Emila a Rut. Její tělo bylo zpopelněno a urna byla uložena do rodinného hrobu v pražských Dejvicích na hřbitově u kostela sv. Matěje. Uvedenou příčinou smrti byl pokročilý věk, prořídnutí kostí a lalůčkovitý zánět plic. Odešla tak pracovitá, ušlechtilá a mnoha lidmi ctěná žena, milovaná matka, babička, švagrová a teta, která na svého muže Emila nezapomněla až do své poslední chvíle.¹³⁸

Syn Emila Martince, Emil, vyrůstal v Brně. Zde navštěvoval obecnou školu a poté nižší i vyšší gymnázium. Dne 16. ledna 1918 byl odveden k vojenské službě do Čáslavi. Už 20. listopadu ale z vojenské služby odešel kvůli studijnímu volnu a začal studovat na „brněnské technice“ - tak se tehdy říkalo dnešnímu VUT v Brně. Chodil však jen do prvního semestru, do poloviny února. Poté se rodina přestěhovala do Prahy, kde Emil Martinec ml. začal studovat České vysoké učení technické v Praze. V prázdninových obdobích brigádně docházel pracovat jako dělník do Ringhofferových závodů a do První českomoravské továrny na stroje v Praze. Po úspěšném absolvování studií byl titulován Inženýrem. V roce 1924 nastoupil jako konstruktér do Škodových závodů v Plzni. Dále pracoval u firmy Českomoravská Kolben Daněk a.s. a v roce 1928 odcestoval do Spojených států amerických, kde pracoval až do roku 1929 u firmy Buick Motors Company.

Dne 11. ledna 1930 se oženil se svou první ženou Rut. Začal znovu pracovat pro firmu Českomoravská Kolben Daněk a.s. v Praze, kde vedl servisní oddělení v sekci prodeje automobilů. Dne 1. června 1931 se jemu a jeho ženě narodila dcera Rut. Později pracoval ve firmě Českomoravská Kolben Daněk a.s. jako prodejní konzultant. V roce 1934 se jemu a jeho ženě narodil syn Emil.

Ing. Martinec pracoval jako zmíněný konzultant až do roku 1935. V tomto roce obdržel generální zastoupení firmy Praga pro prodej vozidel v Hradci Králové a okolí a nechal si vystavit živnostenský list. Na rámec uvedeného podnikání si zanedlouho poté otevřel - za finanční podpory svého otce, JUDr.

---

¹³⁸ Parte a úmrtní list Anny Martinové – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince

Emila Martince - opravárenskou dílnu, v níž se specializoval na opravy vozidel právě značky Praga. Firma mu však už v roce 1937 vypověděla zastupitelskou smlouvu a otevřela si vlastní filiálku. Byl nucen vyhlásit konkurz a opravárenskou dílnu prodat.

Emil Martinec ml. byl proto nějaký čas nezaměstnaný. Zanedlouho byl ale přijat do firmy Škoda v Praze. Jeho úkolem bylo především využít své zkušenosti konstruktéra a v závodech mateřských i dceřiných hledat chyby ve výrobě.

Dva měsíce po skončení II. světové války se Emil Martinec ml. stal přednostou v Oddělení pro průmyslovou techniku a racionalizaci v Ústředním svazu průmyslu. Byl tedy jedním z vybraných, kteří v letech 1946 až 1950 řídili průmyslovou výrobu ve státě. V roce 1949 pocítil vypjatou politickou situaci a rozhodl se rezignovat na svou funkci v Ústředním svazu průmyslu. Měl obavy, že by v napjaté době byl obviněn ze sabotáže. Tou dobou už se o něm šířily pomluvy a zvěsti o jeho odchodu z úřadu, které podněcovaly ostatní kolegy (soudruhy) k nedůvěře v něj.

Dne 26. ledna 1950 byl z úřadu propuštěn a hned druhý den byl zatčen příslušníky Státní bezpečnosti. Následně byl 16 měsíců vyšetřován ve vazbě a poté ve vykonstruovaném procesu, dne 23. května 1951, odsouzen státním soudem v Praze k odnětí svobody na 18 měsíců. Trest si odpykával ve věznici Bory v Plzni.

Po návratu z vězení se rozvedl se svou ženou Rut. Začal pracovat opět ve firmě Praga jako plánovač výroby. Poté pracoval ve firmách Energoprojekt Praha a ČKD Dukla. V roce 1961 jej zaměstnávaly Elektrárny Vítězný únor, V roce 1966 se podruhé oženil s Jitkou Martincovou, rozenou Kuželkovou. V roce 1968 nastoupil do zaměstnání u Státního ústavu pro projektování hutních závodů. V roce 1969 byl jeho případ odsouzení rehabilitován a on byl zproštěn všech obvinění. Ing. Emil Martinec zemřel v roce 1979.¹³⁹

Z dostupných pramenů bohužel nelze zjistit, zdali má JUDr. Emil Martinec dosud žijícího potomka v pokolení přímém, či nikoliv.

---

¹³⁹ Osobně sepsaný životopis Ing. Emila Martince – Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

12. Vzpomínky a pocty

Na počest JUDr. Emila Martince byla z iniciativy Východočeského klubu celních veteránů na vnější stěně budovy městského úřadu v Horním Jelení odhalena památní deska, nesoucí Martinovo jméno. Stalo se tak za přispění vedení města dne 28. října 2011, u příležitosti oslav dne vzniku samostatného Československého státu. Od té doby pořádá v Horním Jelení Východočeský klub celních veteránů každoročně na začátku roku (dne 21. ledna – výročí narození JUDr. Emila Martince) a na konci roku (dne 28. října – k příležitosti vzniku samostatného Československého státu) setkání k uctění Martinovy památky. Při těchto setkáních příslušníci Celní správy nebo celních veteránů pokládají k pamětní desce na budově městského úřadu květinovou výzdobu. Mnohdy nechybí ani proslov zúčastněných či čestná stráž za zvuku státní hymny. Východočeský klub celních veteránů pořádá mimo to nepravidelně pietní akce v místě posledního odpočinku JUDr. Emila Martince v pražských Dejvicích. Jde například o zádušní mše v kostele sv. Matěje, nebo vzpomínkové akty u rodinného hrobu. Těmito setkáními, akcemi a akty vzdávají současní a bývalí příslušníci Celní správy nejen ve východních Čechách hold svému bývalému váženému kolegovi. Připomínají si jeho přínos a velikost v této pro stát tolik potřebné službě.¹⁴⁰

Je rovněž nutné zmínit chvályhodný záměr města Horní Jelení, jehož vedení plánuje v budoucnosti vybudovat ve městě komunitní centrum sloužící ke konání akcí a aktivit pro místní občany, pořádání společenských událostí, konferencí apod. Toto komunitní centrum by mělo vzniknout renovací budovy s číslem popisným 101, v jihovýchodní části náměstí (Komenského náměstí), která v minulosti sloužila jako místní kino a v současnosti není využita. Na počest JUDr. Emila Martince bude toto komunitní centrum nést jeho jméno. V místě má být vybudován nový kinosál s posuvným hledištěm, konferenční sál k pořádání akcí, oslav, výstav a k setkávání vedení města s občany. Dále by neměl chybět ani bar, šatna pro herce a samozřejmě sanitární zařízení objektu.

---

¹³⁸Vzpomínkové a pietní akce a setkání na počest JUDr. Emila Martince [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://vkcv.estranky.cz/clanky/aktuality/>

V časovém horizontu není zcela jasné, kdy komunitní centrum vznikne. Lze však bez nadsázky říct, že bude mít zásadní pozitivní vliv na dění ve městě.¹⁴¹

13. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo sepsat životní příběh významné osobnosti prvorepublikových dějin, JUDr. Emila Martince, který stál na počátku formování československého celnictví a svým přispěním k celní problematice se neodmyslitelně zapsal do československé historie.

Když jsem si zvolil téma práce, tedy „Významné osobnosti dějin bezpečnostních sborů do roku 1945“, říkal jsem si zprvu, že na cestě ke zpracování práce nemůže nastat překážka. „Najdeš si někoho známého a napíšeš o něm. V publikacích toho bude jistě dost.“ – řekl jsem si. Při psaní tohoto závěru jsem si však už jistý, že tomu tak nebylo a není.

Vzhledem k oblasti, kde bydlím - obec Králíky ve východních Čechách, nacházející se u státních hranic s Polskou republikou, kde v minulosti rozkvétalo pašeráctví, a tedy zde bylo i hojné zastoupení celníků - jsem si už z principu nemohl vybrat osobu, která by náležela do jiného geografického území. Proto jsem kontaktoval pana Jiřího Panuše, emeritního celního inspektora, kurátora sbírek v Muzeu – Východočeském památníku celnictví v Králíkách. Ten mi doporučil zpracovat biografický koncept o JUDr. Emilu Martincovi, pocházejícím z východočeského Horního Jelení. Započalo opatřování materiálů, které se občas zdálo jako „mravenčí práce“ – nicméně pro mě zábavná i poučná.

Výsledkem je text, uvedený před tímto závěrem, totiž rekonstrukce života JUDr. Emila Martince. Práce má narativní postup s chronologicky seřazenými etapami v průběhu života jmenovaného. Práce je vybudována především na konceptu nepublikovaných archiválií - pozůstalosti jmenovaného - a v tomto směru ji lze považovat za originální.

Tato práce by měla – jak již bylo zmíněno v úvodu - především sloužit k rozšíření historického poznání o doposud neprobádaných etapách života JUDr. Emila Martince. V případě, že tato bakalářská práce bude obhájena a následně

---

¹⁴¹ Osobní rozhovor se starostou města Horní Jelení, panem Petrem Tupcem ze dne 6. února 2023.

zveřejněna v systému kvalifikačních prací, lze doufat, že přispěje také k prezentaci významné osoby českého celnictví mezi širší veřejností.

Seznam použité literatury

KNIHY (Tištěná verze)

1. OTTO, Jan a kol. Ottův slovník naučný, díl 5. Praha: Paseka, 1997. ISBN 80-7185-102-7
2. SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích. 1. vydání. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7
3. HLAVAČKA, Milan, Antonie MARÉS a Magdaléna POKORNÁ et alii. Praha: Historický ústav, 2011. ISBN 978-80-7286-186-6
4. STORCHOVÁ, Lucie a kolektiv. Koncepty a dějiny. Proměny pojmů v současné historické vědě. Praha: Scriptorium, 2014. ISBN 978-80-87271-87-2
5. KŘÍŽOVÁ PROCHÁZKOVÁ, Lenka, Jaroslav KŘÍŽ. Střípky z českého Chicaga. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2721-4
6. MAINUŠ, František, Vladimír HORVÁTH a Jan JANÁK. Historie celnictví v ČSSR. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 1997
7. ŘEPA, Milan. Dějinná paměť Moravy na prahu moderní doby (Moravské dějepisectví v 1. polovině 19. století)

KNIHY (elektronická verze)

1. TOBOLKA, Zdeněk Václav a František STANĚK. Chování se vládních kruhů k českému národu za války [online]. 1. vydání. Praha: Vlastním nákladem, 1917. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:145014f0-987e-11e2-9a08-005056827e52?page=uuid:a2b92140-0067-11e3-9584-001018b5eb5c>

2. FAJSTAVROVÁ, Jitka. JUDr. Emil Martinec, osobnost československého celnictví [online]. 1. vydání. Hradec Králové: Celní ředitelství, 2011. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-kralovehradecky-kraj/Documents/2021/Martinec%20brožura.pdf>

ARCHIVÁLIE

1. Státní oblastní archiv Zámorsk, sbírka matrik Východočeského kraje - Farní úřad v Horním Jelení - Matrika narozených od roku 1862 do roku 1889 - sign. 4392
2. Archiv bezpečnostních složek (A.B.S.) - Archivní svazek OB - 106 BN
3. Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 660 - Osobní pozůstalost odborového přednosty ministerstva financí, JUDr. Emila Martince
4. Národní technické muzeum v Praze - Archiv - Fond č. 667 - Osobní pozůstalost technického inženýra Škodových závodů, Ing. Emila Martince

KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

1. FANTOVÁ, Matylda. Proměna místních jmen na Praze 6. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Olga Palkosková, Ph. D.
2. PEJSKAROVÁ, Adéla. Právní vývoj státních financí a finanční správy v ČSR v letech 1918 - 1945. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta. Školitel: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.

PRÁVNÍ NORMY

1. Zákon č. 114/1927 Sb., celní zákon (Martincův celní zákon)
2. Zákon č. 20/1906 Sb., o celním sazebníku
3. Zákon č. 36/1953 Sb., celní zákon
4. Zákon č. 168/1927 Sb., prováděcí předpis celního zákona
5. Vládní nařízení č. 100/1919 Sb., o dovozních a vývozních syndikátech

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. Celnisprava.cz - Celní správa České republiky: Z historie celníků na území dnešní ČR, prezentace [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/historie.ppt>.
2. Hornijeleni.cz - Historie města Horní Jelení [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.hornijeleni.cz/o-meste>
3. Mve.energetika.cz - Bánkiho turbína [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online z: <https://mve.energetika.cz/primotlaketurbiny/banki.htm>
4. Farnostsalvator.cz - Akademická farnost Praha: Křest dětí [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.farnostsalvator.cz/bohosluzby-a-svatosti/krest-deti>
5. Gvmyto.edupage.org - Historie školy [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://gvmyto.edupage.org/a/z-historie>
6. Familysearch.org - Online databáze rodokmenů - rodokmenová větev rodiny Martincových, která se přestěhovala do Chicaga [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.familysearch.org/tree/person/about/L696-7PQ>
7. Historie.praha19.cz - Historie pražských Kbel [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://historie.praha19.cz>

8. Zletilost: definice, historie, zletilost v České republice [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Zletilost>
9. Stichova mapa: Jan Stich, popis mapy, účel mapy, celní systém [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Stichova_mapa
10. Definice historiografie [online] [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Historiografie>
11. Dějiny univerzity Karlovy: stručný popis historie Karlovy univerzity v letech 1740 až 1918 [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Univerzity_Karlovy_\(1740–1918\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Univerzity_Karlovy_(1740–1918))
12. Povinná služba v Rakousku-Uhersku [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: https://www.velkavalka.info/wiki/doku.php?id=mirova_sluzba#fn__4
13. Doktor práv: vznik, udělování a historie titulu [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Doktor_práv
14. Jan Caha: Profil osobnosti Brna, Encyklopedie Brna [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=2131
15. Východočeský klub celních veteránů: Historie celnictví v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vkcv.estranky.cz/clanky/historie-cla--celnictvi-a-fs/historie-celnictvi-v-cechach-a-na-morave/>

16. První světová válka: Počátek války, etapy války, výsledky a dopady války [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
<https://www.dejepis.com/ucebnice/prvni-svetova-valka-prvni-a-druha-etapa-valky-1914-1916/>
17. Přehled bývalých členů vlády: Vláda Antonína Švehly [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1918-1938-csr/antonin-svehla-3/prehled-ministru-24658>
18. O Nevillu Chamberlainovi: Krátký životopis [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Neville_Chamberlain
19. Vzpomínkové a pietní akce a setkání na počest JUDr. Emila Martince [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
<https://vkcv.estranky.cz/clanky/aktuality/>
20. NOVOTNÝ, Radovan - Daně před sto lety aneb Švejka by čekalo placení daně z velocipédu [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
<https://www.mesec.cz/clanky/dane-pred-sto-lety/>
21. NEKVASILOVÁ, Adéla - Chicagoland: Česká stopa v USA [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/lide-a-zeme-amerika/112764/chicagoland-ceska-stop-a-v-usa.html>
22. LACHMANOVÁ, Kateřina. Svatý Antonín Paduánský [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.antoninek.cz/clanek.php?id=411>
23. POLÍVKA, Martin - Velká hospodářská krize v Československu, prezentace [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=1834

24. VYBÍRAL, Jaroslav - Sto let s korunou a deset bolestivých investorských zkušeností [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
<https://www.penize.cz/investice/406642-sto-let-s-korunou-a-deset-bolestivych-investorskych-zkusenosti>
25. DOSTÁLOVÁ, Vlasta a Pavel DOSTÁL - Syndrom akutní dechové tísně ARDS [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z:
<https://www.prolekare.cz/casopisy/vnitri-lekarstvi/2019-3-2/syndrom-akutni-dechove-tisne-109682>
26. Národní listy. Článek o požáru mlýna [online]. 1870, roč. 10, str. 2 [cit. 28. 02. 2023]. ISSN 1214-1240. Dostupné z:
<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:f26cf81d-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:6b36a48b-435f-11dd-b505-00145e5790ea>
27. Jelenské listy. Článek Historické mlýny na Jelení. 2015, roč. 10, str. 8 [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.hornijeleni.cz/jelenske-listy-2015>

OSTATNÍ ZDROJE

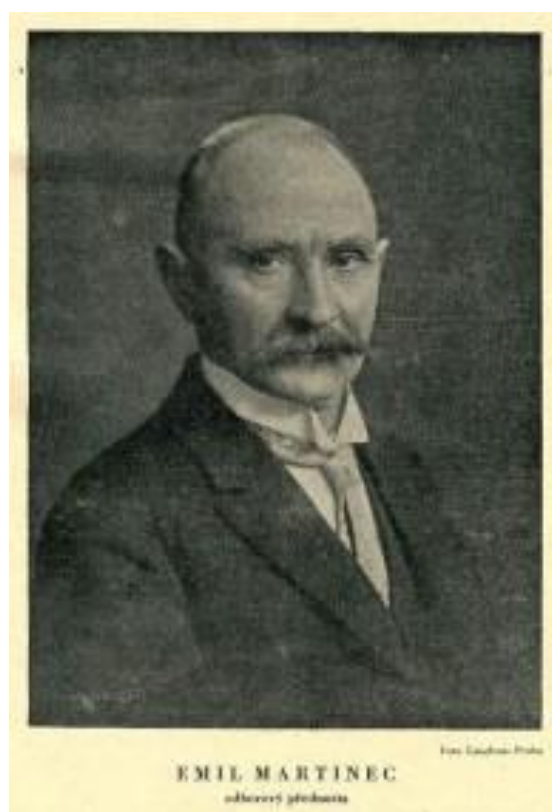
1. AUTOR PRÁCE - Osobní návštěva místa rodiště JUDr. Emila Martince v Horním Jelení
2. NOVOTNÝ, Blahoslav. Kronikář města Horní Jelení. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 19. 01. 2023
3. BRANDEJS, Bohumil. Emeritní celní rada a předseda Východočeského klubu celních veteránů, sestavitel rodokmenu rodiny Martincových. [e-mailová korespondence]. Králíky, 20. až 24. 01. 2023
4. PŘIBYL, Zbyněk. Pedagog a archivář Gymnázia ve Vysokém Mýtě. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 26. 01. 2023

5. ČEJKA, Zdeněk. Vedoucí oddělení závazných informací celního úřadu pro Olomoucký kraj. Znalec historie celních sazebníků. [e-mailová korespondence]. Králíky, 18. až 19. 01. 2023
6. PANUŠ, Jiří. Emeritní celní inspektor, kurátor sbírek Východočeského památníku celnictví, znalec práce JUDr. Emila Martince. [ústní sdělení]. Králíky, 23. 09. 2022 a 22. 12. 2022
7. TUPEC, Petr. Starosta města Horní Jelení. [ústní sdělení]. Horní Jelení, 06. 02. 2023

Přílohy práce

1. Fotografie JUDr. Emila Martince. [online]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_Martinec#/media/Soubor:Emil_Martinec_\(1869-1945\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_Martinec#/media/Soubor:Emil_Martinec_(1869-1945).jpg)
2. Fotografie pamětní desky JUDr. Emila Martince, umístěná na budově městského úřadu v Horním Jelení. [online]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?source=base&id=2181011&gallery=1&x=16.0839936&y=50.0490147&z=17>
3. Fotografie oslav 100. výročí založení Československé republiky, pořádané Východočeským klubem celních veteránů - uctění památky JUDr. Emila Martince u městského úřadu v Horním Jelení. [online]. Dostupné z: <https://www.pardubicezive.eu/oslavy-100-vyroci-zalozeni-ceskoslovenske-republiky/>

Příloha č. 1:

Příloha č. 2:

Příloha č. 3:

